

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2021:28

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden parantaminen

Työryhmän loppuraportti

Sisäministeriön julkaisuja 2021:28

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden parantaminen

Työryhmän loppuraportti

Sisäministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Sisäministeriö

© 2021 tekijät ja sisäministeriö

ISBN pdf: 978-952-324-563-1

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden parantaminen Työryhmän loppuraportti

Sisäministeriön julkaisuja 2021:28		Teema	Sisäinen turvallisuus
Julkaisija	Sisäministeriö		
Tekijä/t	Sisäministeriö		
Toimittaja/t	Tarja Mankkinen		
Yhteisötekijä	Uskonnollisten yhteisöjen turvallisuus -työryhmä		
Kieli	suomi	Sivumäärä	58

Tiivistelmä

Sisäministeriö asetti 20.7.2020 työryhmän selvittämään uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvia turvallisuusuhkia ja laatimaan esityksiä turvallisuuden parantamiseksi. Työryhmän asettamisen taustalla on viime aikoina uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuneiden terroristi-iskut ja tarve parantaa näiden tilojen turvallisuutta.

Islamilaisten yhteisöjen tiloihin kohdistuu paljon ilkivaltaa, joka lisää tilan käyttäjien turvattomuuden tunnetta. islamilaisten tilojen turvallisuustoimia olisi kehitettävä, myös koulutusta tarvitaan. Juutalaisten yhteisöjen turvallisuutta on kehitetty, mutta tiloihin kohdistuva uhka on kasvanut. Kirkko on huolehtinut hyvin turvallisuustoimista, mutta myös kirkon tiloihin ja käyttäjiin liittyvät uhkat ovat lisääntyneet. Netissä leviävä vihapuhe vaikuttaa siihen, miten turvallisiksi käyttäjät kokevat tilat. Raportti sisältää useita suosituksia, joista yksi tärkeimmistä on suositus ottaa turvallisuustyössä käyttöön raportin liitteenä oleva turvallisuussuunnitelman malli.

Asiasanat sisäinen turvallisuus, turvallisuus, tilaturvallisuus, uskonnolliset yhteisöt, tilat, uhat

ISBN PDF 978-952-324-563-1 **ISSN PDF** 2490-077X

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-563-1>

Förbättring av säkerheten i religiösa samfunds lokaler

Arbetsgruppens slutrapport

Inrikesministeriets publikationer 2021:28		Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet		
Författare	Inrikesministeriet		
Redigerare	Tarja Mankkinen		
Utarbetad av	Arbetsgruppen för religiösa samfunds säkerhet		
Språk	finska	Sidantal	58

Referat

Inrikesministeriet tillsatte den 20 juli 2020 en arbetsgrupp med uppgift att utreda säkerhetshot som riktas mot religiösa samfunds lokaler och att utarbeta förslag för att förbättra säkerheten. Bakom tillsättandet av arbetsgruppen låg de senaste tidernas terrorattacker mot religiösa samfunds lokaler och behovet av att förbättra säkerheten i dessa lokaler.

De islamiska samfundens lokaler utsätts för mycket vandalism, vilket ökar känslan av otrygghet hos dem som använder lokalerna. Säkerhetsåtgärderna i de islamiska lokalerna bör utvecklas, och även utbildning behövs. De judiska samfundens säkerhet har utvecklats, men hotet mot lokalerna har ökat. Den evangelisk-lutherska kyrkan har skött säkerhetsåtgärderna väl, men hoten har ökat även när det gäller kyrkans lokaler och lokalernas användare. Den hatretorik som sprids på nätet påverkar användarnas upplevelse av lokalernas säkerhet. Rapporten innehåller flera rekommendationer. En av de viktigaste rekommendationerna är att i säkerhetsarbetet ta i bruk den modell för säkerhetsplan som finns bifogad till rapporten.

Nyckelord inre säkerhet, säkerhet, lokalsäkerhet, religiösa samfund, lokaler, hot

ISBN PDF	978-952-324-563-1	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-563-1>

Improving the Safety and Security of the Premises of Religious Communities Final Report of the Working Group

Publications of the Ministry of the Interior 2021:28		Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior		
Author(s)	Ministry of the Interior		
Editor(s)	Tarja Mankkinen		
Group author	Working group on the safety and security of religious communities		
Language	Finnish	Pages	58

Abstract

On 20 July 2020, the Ministry of the Interior set up a working group tasked with identifying security threats to the premises of religious communities and drawing up proposals for improving their safety and security. The reasons for setting up the working group were the recent terrorist attacks against the premises of religious communities and the need to improve the safety and security of these premises.

The premises of Islamic communities are subject to a lot of vandalism, which increases the feeling of insecurity among the users of the premises. Security measures for these premises should be developed, and training is also needed. The security of Jewish communities has been improved, but the threat to the premises has increased. The Evangelical Lutheran Church has taken proper security measures, but the threats associated with its premises and users have also increased. The spreading of hate speech online affects how safe users feel the premises are. The report includes a number of recommendations. One of the most important recommendations is to introduce in the safety and security work the model safety and security plan that is attached to the report.

Keywords internal security, security, safety and security of premises, religious communities, premises, threats

ISBN PDF	978-952-324-563-1	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-563-1>

Sisältö

Johdanto	7
1 Katsaus kansainvälisten järjestöjen strategioihin ja eräiden maiden käytäntöihin	9
1.1 Kansainväliset järjestöt	10
1.2 Eräiden maiden käytäntöjä	11
2 Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuus, uhkat ja kehittämistarpeet	16
2.1 Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvat uhkat -kysely ja sen tulokset	16
2.2 Työryhmän työn aikana esille tulleita seikkoja	19
2.2.1 Viranomaisten ja uskonnollisten yhteisöjen välinen yhteistyö	20
2.3 Suositukset uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden ja turvallisuustilanteen seurannan kehittämiseksi	21
3 Koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittäminen	23
3.1 Suunnitellun koulutuspäivän sisällöstä	23
3.2 Työryhmän työssä esille nousseet koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittämistarpeet	24
3.3 Suositukset koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittämiseksi	25
4 Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuustoimintojen organisointi, johtaminen ja ohjeistus	26
4.1 Turvallisuustoimintojen organisointi ja johtaminen	26
4.1.1 Evankelisluterilainen kirkko	26
4.1.2 Juutalaiset seurakunnat	27
4.1.3 Islamilaiset yhteisöt	28
4.2 Suositukset turvallisuustoiminnan organisoimisen ja johtamisen kehittämiseksi .	30
5 Ehdotus turvallisuuskäsikirjaksi	31
5.1 Uskonnollisen tilan turvallisuussuunnitelman malli -keskeinen sisältö	31
5.2 Suositukset turvallisuussuunnitelman käyttöönottamiseksi	32
6 Turvallisuustoimien rahoitus	33
6.1 Nykytila	33
6.2 Ehdotuksia asioista, jotka voidaan ottaa huomioon rahoituksen kohdentamisessa uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuustoimiin	34
6.3 Suositukset turvallisuustoimien rahoituksen kehittämiseksi	36

7	Tiivistelmä: työryhmän suositukset	37
8	Liitteet	40
8.1	Liite 1: Uskonnollisen tilan turvallisuussuunnitelman malli.....	40
8.2	Liite 2: Kutsu ja ohjelma koulutukseen 22.5.2021	56

JOHDANTO

Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvat turvallisuusuhkat ovat lisääntyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana kansainvälisesti ja myös Suomessa. YK, EU ja useat muut kansainväliset järjestöt ovat nostaneet kasvaneen uhkan esille. Suomessa kasvaneen uhkan on tuonut esille Suojelupoliisi vuosikertomuksessaan 2020.

Uhkat liittyvät kiinteästi terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin uhkan lisääntymiseen Euroopassa ja laajemmin erityisesti viimeisen noin 20 vuoden aikana. Suomessa kehitys on tullut näkyväksi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Eri puolilla maailmaa on tehty useita iskuja uskonnollisten yhteisöjen tiloihin, esimerkkinä useat iskut synagogiin (esim. Kööpenhamina 2015, Halle 2019) ja moskeijoihin, suurimpana Uudessa-Seelannin Christchurchissa tehty isku kahteen moskeijaan vuonna 2019.

Terrorismin ja joukkosurmien uhkan lisäksi tulee varautua edelleen myös muihin uhkiin, kuten tulipaloihin, varkauksiin, ilkivaltaan ja häiriköihin ja häiriköintiin. Viimeksi mainitut ovat usein rikoksina vähäisiä tai ne eivät täytä rikoksen tunnusmerkistöä, mutta niillä on suuri vaikutus tilojen käyttäjien turvallisuuden tunteeseen. Suomessa uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden tiloihin on kohdistunut ilkivaltaa, esimerkiksi ikkunoiden rikkomista ja töhrimistä sekä vihapuhetta netissä ja sen ulkopuolella, jotka vaikuttavat merkittävästi ihmisten turvallisuuden tunteeseen.

Suomen ja sisäministeriön turvallisuusstrategioissa korostuu ennalta ehkäisy. Vaikka Suomessa uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustilanne ei ole vielä kovin huolestuttava, on syytä selvittää uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvat uhkat ja tarpeet parantaa turvallisuutta.

Sisäministeriö asetti 20.7.2020 työryhmän, jonka tehtävänä oli koota tietoa uskonnollisiin yhteisöihin, erityisesti juutalaisiin synagogiin ja muslimien rukoushuoneisiin/moskeijoihin kohdistuvista turvallisuusuhkista sekä tehdä ehdotuksia siitä, miten näiden turvallisuutta voidaan parantaa koulutuksella, turvallisuusosaamisen ja -toimien parantamisella sekä organisoinnilla. Työryhmän tehtävät määriteltiin seuraavasti:

- kartoittaa uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuden nykytila ja uhkat,
- laatia suunnitelma siitä, miten turvallisuutta tulisi parantaa koulutuksella, toteuttaa koulutus ja antaa tämän perusteella suositukset tulevasta koulutuksesta

- laatia ehdotus siitä, miten turvallisuustoimia ja -organisaatiota tulisi kehittää ottaen huomioon olemassa olevat hyvät käytännöt ja kokemukset ja mitä turvallisuustoimien lisääminen vaatisi käytännössä, sekä
- laatia syntyneen aineiston pohjalta käsikirja uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuden parantamiseksi.

Työryhmä kokoontui yhdeksän kertaa.

Työryhmän jäsenet olivat: kehittämispäällikkö Tarja Mankkinen, sisäministeriö, puheenjohtaja, varatuomari Atik Ali, Suomen Muslimiverkosto, projektikoordinaattori Habiba Ali, Kirkon Ulkomaanapu, imaami Abbas Bahmanpour, Resalat Islamilainen Yhdyskunta, media- ja viestintälautakuntavastaava Afrah Al Bayaty, Turun Islamilainen yhdyskunta, imaami Anas Hajjar, Suomen Islamilainen Yhdyskunta, imaami Mustafa Kara, Tampereen Islamin Yhdyskunta, Oussama Ousfi, Helsingin Diakonissalaitos, turvallisuuspäällikkö Mika Kataja, Kirkon ulkomaanapu, hallitusneuvos Hanna Kiiskinen, opetus- ja kulttuuriministeriö, vanhempi asiantuntija Ilpo Leino, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, Ari Korhonen, Suomen Kuntaliitto, asiantuntija, varautuminen ja pelastustoimi, turvallisuusvastaava Marcus Miramo, Helsingin juutalainen seurakunta, (edustaa myös Turun juutalaista seurakuntaa) vt. kirkkoneuvos Petri Määttä, Kirkkohallitus, poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö.

Työryhmä kuuli työn aikana ulkopuolisina asiantuntijoina globaalin teologian ja uskontotieteen professori Elina Vuolaa ja Helsingin poliisilaitoksen edustajana Harri Soinista. Uhkia koskevan kyselyn tulokset kokosi ja analysoi tohtorikoulutettava Jana Turk, Helsingin yliopisto. Hän myös osallistui työryhmän kokouksiin raporttia käsiteltäessä.

1 Katsaus kansainvälisten järjestöjen strategioihin ja eräiden maiden käytäntöihin

Uskonnollisiin yhteisöihin kohdistuvissa uhkissa on kansainvälisesti korostunut terroristisessa tarkoituksessa tehdyt iskut tiloihin ja niitä käyttäviin ihmisiin. Joissain tapauksissa isku on tehty tilan välittömässä läheisyydessä esimerkiksi silloin, kun tekijä ei ole päässyt tilaan sisälle. Tilojen käyttäjien arjessa tutuimpia ovat kuitenkin pienemmät teot, kuten väkivallalla uhkailu, laittomat uhkaukset, ilkivalta ja häiriköinti. Myös tulipalot, onnettomuudet ja tapaturmat ovat arjen turvallisuusuhkia, joihin tulee varautua.

Viimeisen noin viiden vuoden aikana on tehty useita terrori-iskuja, jotka ovat kohdistuneet uskonnollisten yhteisöjen tiloihin.

Esimerkkejä iskuista uskonnollisten yhteisöjen tiloihin

- 2015: isku Kööpenhaminan synagogaan helmikuu, Charlestonin kirkkoampuminen kesäkuu, pommi-isku Kuwaitin shiamoskeijaan, kesäkuu
- 2016: hyökkäys katoliseen kirkkoon Saint-Étienne-du-Rouvray, Ranska, heinäkuu.
- 2017: isku moskeijaan Quebec, Kanada, tammikuu, pommi-isku koptikirkkoon Aleksandria ja Tanta, Egypti, huhtikuu.
- 2019: isku kahteen moskeijaan Christchurch, Uusi-Seelanti, maaliskuu,
- 2019: pommi-iskuja kirkkoihin Sri Lanka
- 2019: isku synagogan edustalla, sen lähellä ravintolassa ja Landsbergin kaupungissa, Saksa, lokakuu

1.1 Kansainväliset järjestöt

Yhdistyneet kansakunnat YK julkaisi syyskuussa 2019 toimenpideohjelman ”The United Nations Plan of Action to Safeguard Religious Sites”. Toimenpideohjelman taustalla oli Uudessa Seelannissa 2019 tehty isku kahteen moskeijaan ja tarve parantaa näiden tilojen turvallisuutta. Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvien iskujen katsotaan kohdistuvan laajasti yhteiskuntaa vastaan, ja tästä syystä yhteiskunnalla on vastuu tilojen suojelemisesta. Toimenpideohjelman keskeistä sisältöä ovat ennalta ehkäisevät toimet, muun muassa koulutus ja vihapuheen torjunta. Ennalta ehkäisevinä toimina korostetaan kansallisten väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmien laatimista ja uskonnollisten yhteisöjen ottamista mukaan tähän työhön. Uskonnollisten yhteisöjen johtajia kannustetaan uskontojenväliseen vuoropuheluun ja dialogiin. Varautumista ja toimintaa kriisitilanteissa tulisi kehittää muun muassa ottamalla uskonnollisten yhteisöjen tilat huomioon kansallisissa strategioissa, joissa turvataan haavoittuvia tiloja. Uskonnollisten yhteisöjen tilojen riskianalyysi tulisi tehdä säännöllisesti perustuen viranomaisten tietoon. Myös uskonnollisten yhteisöjen johtajia kehoitetaan toteuttamaan riskianalyysi säännöllisin väliajoin ja jakamaan tietoa poliisin ja pelastustoimen kanssa.

Euroopan unioni EU julkaisi toukokuussa 2021 asiakirjan ”Quick Guide to support the protection of places of worship”. Asiakirjassa todetaan, että uskonnollisten yhteisöjen tiloilla on suuri symboliarvo, josta syystä ne ovat myös terrorististen iskujen kohteena. Tästä syystä EU komission prioriteetti on edistää uskonnollisten yhteisöjen ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä näiden tilojen turvallisuuden parantamista. Ensimmäisenä askeleena komissio julkaisi edellä mainitun oppaan ”Quick Guide to support the protection of places of worship”. Vuonna 2021 tullaan lisäämään tietoisuutta ja vahvistamaan näiden tilojen turvallisuutta sekä osoittamalla rahoitusta sisäisen turvallisuuden rahastosta (Internal Security Fund-Police). Opas keskittyy ajoneuvoilla, ampuma-aseilla ja räjähteillä sekä teräaseilla tehtävien iskujen torjumiseen. Oppaassa todetaan, että jo perustoimilla, kuten vahvoilla ovilla ja lukoilla voidaan torjua iskua, kuten Saksan Hallen synagogaisku 2019 osoitti. Hallessa iskun tekijä ei päässyt sisään synagogaan vahvan oven ja lukituksen vuoksi. Muita oppaassa mainittuja keinoja ovat näkyvät turvallisuustoimet, kuten vartijat ja vartijoiden kopit, jopa keinotekoiset kamerat, voivat olla tehokkaita ennalta ehkäisyn näkökulmasta. Henkilöstön tietoisuuden lisääminen ja kouluttaminen havainnoimaan epätavallista käyttäytymistä sekä tilaan tulevan postin ja pakettien läpivalaisua suositellaan. Lisäksi tulisi olla tehokkaat menettelyt, joilla havaittuihin uhkiin reagoidaan ja hälytetään muut tilassa toimijat sekä viranomaiset. Opas sisältää myös tarkistuslistan asioista, jotka ainakin tulisi käydä läpi.

1.2 Eräiden maiden käytäntöjä

Saksa

Saksa on liittovaltio, ja osavaltiot vastaavat uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden liittyvistä asioista. Joillain osavaltioilla on käytössä menettelyt, joiden mukaisesti käsitellään turvallisuuteen ja turvallisuustoimien rahoitukseen liittyviä kysymyksiä yhteisöjen kanssa.

Liittovaltio yhdessä osavaltioiden kanssa myönsi vuonna 2020 rahoitusta juutalaisten yhteisöjen turvallisuustoimien rahoittamiseksi. Taustalla oli isku synagogaan Hallessa 2019. Rahoitus on pysyvää ja sitä tarkistetaan vuosittain uhka-arvion pohjalta. Lähtökohteisesti osavaltiot ovat Saksassa vastuussa henkilöstö- ja materiaalisista resursseista tilojen turvaamiseksi, mutta tällä yhteispäätöksellä haluttiin korostaa ja lisätä tietoisuutta Saksan erityisestä vastuusta juutalaista yhteisöä kohtaan.

Liittovaltio osoitti Central Council of Jews in Germany (ZdJ)-järjestölle kertarahoituksena lisäksi 22 milj. euroa. Rahoitus perustuu Central Councilin tuottamaan turvallisuusstrategiaan, jonka tavoitteena on saada kaikkien Saksassa olevien juutalaisten yhteisöjen turvallisuustoimet valtakunnallisen standardin mukaisiksi. Rahoituksen taustalla on Central Councilin ja liittovaltion vuonna 2003 tekemän sopimuksen liite.

Sopimuksen mukaisesti Central Council sitoutuu käyttämään liittovaltion osoittaman rahoituksen rakenteellisiin ja teknisiin turvallisuustoimiin Saksan juutalaisyhteisöjen tiloissa, riippumatta siitä onko tilojen ylläpitäjä tai haltija Central Councilin organisaation jäsen.

Central Council of Jews in Germany on kattojärjestö, johon kuuluvat yksittäiset tilat. Central Council on vastuussa yksityiskohtaisesta suunnittelusta ja rahojen käytöstä, jota edeltää konsultaatio asiasta vastaavan osavaltion viranomaisen kanssa. Käyttö tulee perustua lainvalvontaviranomaisten tekemään uhka-arvioon ja rakennuslain määräyksiin.

Liittovaltiota edustava Federal Ministry of the Interior, Building and Community ja sen asian kannalta keskeiset osastot tapaavat Central Councilin säännöllisesti ja käyvät keskustelun turvallisuustilanteesta. Näissä kokouksissa (standing meeting) tunnistetaan haasteita, jaetaan kokemuksia ja vahvistetaan verkostoitumista eri toimijoiden välillä.

Vuoden 2019 lopussa Saksassa on noin 5 miljoonaa muslimia, joista yli puolet on turkkilaistaustaisia. Ennen vuotta 2015 muslimit keskittyivät Saksan länsiosiin, tämän jälkeen heidän määränsä on lisääntynyt myös Saksan itäosissa. Maassa on noin 2 500 moskeijaa. Saksassa ei tehdä eroa moskeijoiden ja rukoushuoneiden välillä. Moskeijoista suurin osa on rekisteröityneitä. Niiden moskeijoiden määrä, joita on käytännössä mahdotonta

tavoittaa, on noin 800. Kattojärjestöjen määrä on 10, joista suurin osa edustaa sunneja. Moskeijoiden välisen yhteistyön ja toiminnan koordinaatiosta vastaa Council of Muslims in Germany. Imaameja on noin 2 100, näiden koulutustausta vaihtelee. Uskonnolliselle yhteisölle ei ole vahvistettuja organisaatorakenteita. Ne voivat itse valita miten rekisteröityvät. Useimmat ovat "association", harvempi "foundation". Council of Muslims in Germany syntyi vuonna 2017. Saksan sisäministeriö oli aktiivisesti mukana sen perustamisessa, sillä ministeriö tarvitsi yhteistyötä varten tahon, joka edustaisi laajemmin muslimiyhteisöä. Viranomaisten näkökulmasta oli ongelmallista tehdä yhteistyötä yksittäisten muslimiyhteisöjen kanssa. Tällöin vaarana on, että yhteistyökumppani edustaa vain pienen ryhmän tarpeita ja näkökulmia eivätkä muslimiyhteisöt tule kuulluksi yhdenvertaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Council of Muslims in Germany on eräänlainen yhteenliittymä. Se kokoontuu säännöllisesti sopimaan yhteisistä asioista, esim. rukousajat, Ramadan. Ryhmällä ei ole johtajaa vaan "speaker" – puhemies, joka vaihtuu puolivuositain. Suurimmalla yhteisöllä DITIB on veto-oikeus puhemiehen valintaan. Ryhmä ottaa uusia jäseniä tarpeen mukaan.

Ruotsi

Ruotsissa vuonna 1539 toimintansa aloittanut Kammarkollegiet osoittaa rahoitusta uskonnollisten yhteisöjen ja muiden voittoa tavoittelemattomien järjestöjen, joihin kohdistuu väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän uhkia, tilojen turvallisuustoimiin. Kammarkollegiet on valtion virasto, joka toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa. Kammarkollegiet vastaa rahoituspäätöksistä ja maksaa rahoituksen. Ennen päätöksentekoa Ruotsin poliisi arvioi esitetyt turvallisuustoimet ja niiden toteuttamiseen liittyvät seikat. Poliisi voi myös tarvittaessa tuottaa muuta tietoa päätöksenteon tueksi. Kammariekollegietin nettisivulla on kriteerit, joiden perusteella tukea voidaan hakea. Linkki Kammarkollegietin sivulle: [Government funding for extra security measures - Kammarkollegiet](#)

Norja

Vuonna 2020 Norjan hallitus perusti 5 miljoonan Norjan kruunun määrärahan uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden parantamiseksi. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti yhteisöille, joihin arvioidaan kohdistuvan suurimmat uhkat. Uhkien arviointi perustuu Norjan turvallisuuspoliisin uhka-arvioon, joka julkaistaan kerran vuodessa tai useammin. Rahoitus on tarkoitettu fyysisten turvallisuustoimien toteuttamiseen. Hakemuksia tuli vuonna 2020 yhteensä 92 kappaletta, suurin osa moskeijoilta. Vuonna 2021 valmistellaan opasta siitä, miten tulee toimia tilanteissa, joissa tilaan kohdistuu terroristi-isku tai muu vastaava vakava tapahtuma. Opas on tarkoitettu myös uskonnollisille yhteisöille. Vuodesta 2013 lähtien paikallisen hallinnon ministeriö (Ministry of Local Government and Modernisation) on osoittanut Osloon juutalaiselle yhteisölle rahoitusta juutalaisten instituutioiden, kuten synagoga, lastentarha, vanhainkoti, yhteisökeskus, turvallisuuden

ylläpitämiseen ja parantamiseen. Määrärahan suuruus on vuonna 2021 on 3,5 miljoonaa Norjan kruunua.

Espanja

Espanjassa uskonnollisen yhteisöjen turvallisuuden liittyviä asioita on liitetty kansalliseen terrorismin torjunnan ja suojelun suunnitelmaan "National Counterterrorism and Protection Plan", espanjaksi Plan de Prevención y Protección Antiterrorista.

Uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustoimet perustuvat terrorismin uhka-arvioon. Vuonna 2021 terrorismin uhka-arvo on tasolla neljä asteikolla, jossa korkein uhkan taso on viisi.

Ote National Counterterrorism and Protection Plan 11th December 2020:

"The Ministry of the Interior has ordered a reinforcement of anti-terrorist security measures for the Christmas holidays. This reinforcement of the current level 4 Activation of the Anti-Terrorism Prevention and Protection Plan, which takes place every year at this time of year, will come into effect at 0:00 on 15 December, will last until 14:00 on 9 January and applies to the entire national territory.

(..)

The reinforcement comprises four main objectives in order to guarantee security and the normal functioning of citizen activity:

- 1) *Reinforcing operational devices and preventive, surveillance and anti-terrorist response measures, as well as random checks on vehicles and people with a high presence or transit of people, including squares, streets, shopping streets, Christmas markets, religious centres and emblematic buildings or where large concentrations of people are expected.*
- 2) *Intensify the measures foreseen in the Plan on large transport centres and infrastructures, such as air, land and sea transport facilities and means of transport*
- 3) *Extend the security and self-protection measures and recommendations for police personnel*
- 4) *Maintain the other measures envisaged in the Plan for the current Activation Level 4*

The official communication has been sent to the Police forces as well as to the regional and local bodies through the delegations and sub-delegations of the Government and the Spanish Federation of Municipalities and Provinces for their compliance."

Viro

Virossa on yksi synagoga ja yksi islamilainen rukoushuone, jotka sijaitsevat Tallinnassa. Yhteisöt ovat tehneet sopimuksen yksityisen turva-alan yrityksen kanssa turvallisuustoimista. Kummallakin yhteisöllä on käytössä kameravalvonta, jota hoitaa yksityinen yritys.

Juutalaisella synagogalla ja poliisilla on sovitut menettelyt suorista yhteyksistä ja tapausten hallinnasta. Juutalaista yhteisöä yhteistyössä edustaa yhteisön turvallisuuskomitea. Juutalainen yhteisö on järjestänyt turvallisuusharjoituksia, osa on tehty yhteistyössä kv-kumppaneiden kanssa. Viime aikojen tapahtumien johdosta juutalaisen synagogan turvatoimia on lisätty, ja valtio on osallistunut näiden rahoitukseen. Hanke toteutettiin tavanomaisten menettelyjen ulkopuolella. Virossa sisäministeriö koordinoi uskonnollisille yhteisöille osoitettua rahoitusta ja siihen liittyviä menettelyjä.

Suomi

Suomessa on kaksi juutalaista synagogaa, Helsingissä ja Turussa. Juutalaisten määräksi arvioidaan noin 2 000. Helsingin juutalainen seurakunta on saanut rahoitusta turvallisuustoimia varten. Sen turvallisuustoimia ja -organisaatiota on kehitetty järjestelmällisesti 1970-luvulta lähtien.

Muslimien määräksi Suomessa arvioidaan noin 100 000. Pelkästään Helsingissä on islamilaisia rukoushuoneita noin 30–40. Ainoa rakennus, joka on alun perin rakennettu moskeijaksi, on tataariseurakunnan moskeija Järvenpäässä. Se valmistui 1940-luvun alussa.

Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa uskonnollisille yhteisölle tarkoitettujen avustusten hallinnoinnista ja rahoituksen jakamisesta. Avustukset ovat yleisavustuksia, jotka on tarkoitettu rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien toiminnan tukemiseen. Avustusta ei voi saada yhdistysmuodossa toimiva uskonnollinen yhteisö eikä rekisteröityjen uskonnollisten yhteisöjen paikallisyhteisöt. Avustuksia haetaan, ja vuonna 2021 haettavana on 524 000 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee avustuspäätökset.

Avustuksia voidaan myöntää toimintaan tarkoitettuna yleisavustuksena, kokeilu-, käynnistämisen-, tutkimus-, tai kehittämishankkeisiin tarkoitettuna erityisavustuksena tai investointiavustuksena.

Avustuksen saamisen edellytyksenä on:

- käyttötarkoituksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyys
- avustuksen perusteltavuus sille asetettujen tavoitteiden kannalta
- tarpeellisuus hankkeen tai toiminnan laatuun, laajuuteen ja muihin tukiin nähden
- avustuksen kilpailuneutraalisuus

Opetus- ja kulttuuriministeriö on edellä esitetyn lisäksi osoittanut määrärahoja Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen. Rahoituspäätöksillä on ollut vahva eduskunnan tuki takanaan. Vuonna 2019 rahoitusta myönnettiin 300 000 euroa, samoin vuonna 2020 ja 2021.

2 Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuus, uhkat ja kehittämistarpeet

Työryhmä selvitti uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden tilaa ja uhkia tekemällä uhkia koskevan kyselyn sekä kuulemalla työryhmän jäseniä ja muita asiantuntijoita aiheeseen liittyen.

2.1 Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvat uhkat -kysely ja sen tulokset

Työryhmän tehtävänä oli kartoittaa uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuden nykytila ja uhkat. Kartoitus tehtiin toteuttamalla verkkokysely, joka kohdistettiin kaikkien Suomessa toimivien uskonnollisten yhteisöjen edustajille. Koska käytettävissä ei ole kattavaa tietoa uskonnollisista yhteisöistä Suomessa eikä näiden yhteystietoja, jouduttiin kysely jakelemaan työryhmän jäsenten verkostojen kautta.

Vastauksia kyselyyn tuli 309 kappaletta, jota voidaan pitää hyvänä tuloksena. Kyselyn tulokset on analysoinut Helsingin yliopiston tohtorikoulutettava Jana Turk ja ne on julkaistu sisäministeriön raportissa 2021:13. Työryhmä toimi raportin valmistelun ohjausryhmänä. Analyysi on tilastollisesti kattava kristillisten ja islamilaisten yhteisöjen osalta mutta ei juutalaisen yhteisön osalta, sillä näiden edustajat vastasivat heikosti kyselyyn.

Kyselyssä kysyttiin uskonnollisten yhteisöjen tiloja käyttäviltä heidän turvallisuuden tunteestaan. Vastausten perusteella voidaan yleisesti todeta, että noin kolme neljäsosaa (74 %) tunsu uskonnollisen tilan turvalliseksi. Erot eri uskontoryhmien välillä olivat kuitenkin suuria. Lähes kaikilla (93 %) kristityillä kyselyyn vastaajilla on turvallinen olo kirkon ja uskonnollisten tilojensa läheisyydessä, mutta vain 69 % muslimeista ja 32,5 % juutalaisista vastaajista tunsu olonsa turvalliseksi uskonnollisen tilan läheisyydessä. Vastauksissa ei ollut merkittäviä eroja sukupuolten ja ikäryhmien välillä. Turvattomuuden tunnetta lisäsi suuruusjärjestyksessä seuraavat tekijät: häiriköt tai muu häiritsevä käytös tilan läheisyydessä, tiloihin kohdistuva ilkivalta, heikko valaistus tai valaistuksen puuttuminen sekä liikennejärjestelyt tilan läheisyydessä.

Kyselyssä esitettyjen vaihtoehtojen lisäksi oli mahdollista esittää jokin muu turvattu-
muutta lisäävä syy. Tässä toistuvasti mainittuja syitä oli terrorismi, joka tuli esille erityi-
sesti juutalaisyhteisöön kuuluvien vastaajien vastauksissa, humalassa olevat tai päihtyneet
ihmiset sekä muslimeja kohtaan tunnetut ennakkoluulot ja pelot, ääri-islam ja muslimit,
jotka uhkailevat kirkossa kävijöitä.

Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuu ilkeävaltaa, muun muassa seinien töhrimistä
ja muuta sotkemista. Nämä teot ovat poliisin näkökulmasta usein vähäisiä rikoksia, joiden
selvittäminen voi kuitenkin vaatia paljon aikaa ja työtä. Teot kuitenkin vaikuttavat kyse-
lyn mukaan tiloja käyttävien turvallisuuden tunteeseen. Juutalaisista vastaajista lähes
45 % ja muslimivastaajista 47 % koki olonsa turvattomaksi tiloihin kohdistuneen töhrimi-
sen johdosta.

Netissä leviävä vihapuhe vaikuttaa uskonnollisten yhteisöjen tiloja käyttävien turvallisuu-
den tunteeseen. Vihapuheen vaikutuksista kysyttiin erillisellä kysymyksellä. Vastausten
mukaan yli 40 prosenttia kaikista vastaajista tunnisi, että sosiaalisessa mediassa levitettävä
vihapuhe heidän yhteisöään ja uskontoaan kohtaan vaikutti heidän turvallisuuden tuntee-
seensa. Noin 75 prosenttia juutalaisista vastaajista ja yli 60 prosenttia muslimivastaajista
totesi vihapuheen vaikuttavan heidän turvallisuuden tunteeseensa heidän harjoittaessaan
uskontoaan. Kristityistä vastaajista vastaava luku oli hieman yli kymmenen prosenttia.

Turvattomuuden tunne vaikuttaa tilojen käyttäjien käyttäytymiseen. Esimerkkejä käyttä-
ytymisen muuttumisesta on se, että tiloissa ei käydä niin usein kuin aiemmin, ei pimeän tul-
tua eikä yksin, eikä lapsia tuoda mukana.

Kyselyyn vastaajista 20 prosenttia oli kohdannut väkivaltaa tai sen uhkaa käyttämänsä
uskonnollisen tilan läheisyydessä tai sen sisällä. Yli 20 prosenttia vastaajista oli nähnyt
väkivaltaa ja sen uhkaa kohdistettavan muihin tiloja käyttäviin. Yleisin väkivallan muoto
on sanallinen väkivalta, seuraavaksi eniten oli fyysisellä väkivallalla uhkailua. Eniten tätä oli
kohdannut juutalaiset vastaajat, seuraavaksi eniten muslimit ja kristityt.

Kyselyssä kysyttiin kokemuksia sukupuolittuneesta väkivallasta. Suurin osa kyselyyn vas-
taajista oli sitä mieltä, että naiset eivät kohtaa vain naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Tässä oli
kuitenkin merkittäviä eroja eri uskontoryhmien välillä ja myös sukupuolten välillä. Musli-
mivastaajista 30 prosenttia oli sitä mieltä, että naiset kohtaavat väkivaltaa, joka kohdistuu
vain naisiin. Seuraavaksi eniten näin kokivat kristityt vastaajat ja kolmanneksi eniten juu-
talaiset vastaajat. Naispuolisista vastaajista lähes 30 prosenttia ja miespuolisista vastaajista
hieman yli 10 prosenttia oli sitä mieltä, että naiset kohtaavat vain naisiin kohdistuvaa väki-
valtaa. Avomissa vastauksissa korostuivat seksuaalinen häirintä ja väkivalta sekä muslimi-
naisiin kohdistuva sanallinen väkivalta.

Kaikista vastaajista vain alle 10 prosenttia oli havainnut väkivallan uhkaa muiden tiloja käyttävien taholta. Miespuolisista vastaajista väkivaltaa oli havainnut alle neljä prosenttia vastaajista, naispuolisista lähes 10 prosenttia. Eron arvioidaan johtuvan sukupuolittuneesta väkivallasta. Kristityt naiset olivat havainneet kaikista ryhmistä eniten tilojen käyttäjien keskuudessa esiintyvää väkivaltaa tai sen uhkaa.

Yhteenvedona väkivaltaan liittyvien kysymysten vastauksista voidaan todeta, että väkivaltaa tai sen uhkaa olisi havainnut kaikista vastaajista lähes puolet. Hieman yli 17 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että väkivallan ja sen uhkan määrä oli pysynyt ennallaan ja lähes saman verran vastaajia ilmoitti, että väkivallan ja sen uhkan määrä oli kasvanut.

Kyselyssä myös kysyttiin, mitä yhteisöt voivat tehdä tilojen turvallisuuden parantamiseksi. Vastauksissa korostuivat kameravalvonnan lisääminen, vartijoiden ja/tai ovivahdin järjestäminen, ovien lukittuina pitäminen, yksin olemisen välttäminen, valppaus, seuranta, turvallisuutta koskevat ohjeet sekä selkeiden pakoreittien varmistaminen, turvattomista tilanteista/hämäristä tilanteista ilmoittaminen ja näihin puuttuminen sekä hyvän käytöksen korostaminen. Vastaajat toivat esille myös sen, että yhdyskunnalla tulisi olla selkeä turvallisuussuunnitelma ja ohjeet, kriisisuunnitelmia ja pelastussuunnitelmia. Lisäksi korostettiin, että suunnitelmia tulisi käydä läpi ja kouluttaa henkilökunta turvallisuudesta. Joissain vastauksissa tuotiin esille tarve tehdä yhteistyötä viranomaisten ja muiden uskontokuntien kanssa sekä se, että uskonnollisten yhteisöjen johtajien tulisi luoda suvaitseva ilmapiiri ja puhua kunnoittavasti muista uskonnoista.

Poliisilta toivottiin enemmän näkyvyyttä ja partiointia kaduilla ja uskonnollisten tilojen läheisyydessä erityisesti juhlapäivinä. Poliisilta toivottiin myös sitä, että se reagoisi nopeasti ja ottaisi vakavasti sille tehdyt ilmoitukset. Poliisilta toivottiin myös rasisminvastaista toimintaa ja vihapuheeseen puuttumista. Myös vuorovaikutusta poliisin kanssa toivottiin. Esimerkiksi sitä, että poliisi tiedottaisi uskonnollisille yhteisöille niihin kohdistuvista uhkista. Myös koulutusta, tiloissa vierailuja ja rahoitusta turvallisuustoimille toivottiin joissain vastauksissa.

Kyselyyn vastaajista alle 20 prosenttia oli ottanut yhteyttä poliisiin tilan käyttäjänä liittyen turvallisuuteen. Näistä suurin osa, yli 20 prosenttia, oli kristittyjä. Muslimeja oli hieman yli 10 prosenttia ja juutalaisia 17,5 prosenttia. Kaksi kyllä -vastauksen antanutta kuului johonkin muuhun uskontokuntaan.

Edellä esitettyjen lukujen perusteella voidaan päätellä, että vaikka muslimit kohtaavat enemmän väkivaltaa ja sen uhkaa kuin kristityt, he eivät ota poliisin yhtä usein yhteyttä verrattuna kristittyihin. Selittävä tekijä voi olla, että muslimit eivät ole yhtä tyytyväisiä poliisin ja viranomaisten toimintaan kuin juutalaiset ja kristityt.

Kyselyssä kysyttiin, miten turvallisuustoimia on suunniteltu ja ohjeistettu. Kaikista vastaajista yli puolet vastaajista ei tiennyt, onko tilojen turvallisuutta koskeva kirjallinen ohje laadittu ja 12 prosenttia ilmoitti, että ohjetta ei ollut. Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että kristityt vastaajat olivat eniten tietoisia ohjeista, sillä lähes puolet vastaajista totesi kirjallisen ohjeen olevan olemassa. Muslimivastaajista yli 70 prosenttia ei tiennyt, onko ohje laadittu vai ei.

2.2 Työryhmän työn aikana esille tulleita seikkoja

Työryhmän työn aikana tuotiin usein esille, että uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuus ja tilojen käyttäjien turvallisuuden tunne vaikuttavat siihen, miten uskontoa voidaan harjoittaa ja siten siihen, miten uskonnonvapaus toteutuu käytännössä. Myös työryhmän toteuttamassa kyselyssä tuli esille, että tilojen käyttäjät ovat muuttaneet käytöstään turvallisuuteen liittyvien pelkojen johdosta. Netissä leviävä vihapuhe ja väkivallalla uhkailu vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, ja siihen, miten tiloja käytetään.

Muslimien rukoushuoneiden turvallisuustilanne ja niihin kohdistuvat uhkat vaihtelevat paikkakunnittain ja rukoushuoneittain. Turvallisuuteen vaikuttaa esimerkiksi tilojen sijainti. Turvallisuuden kannalta on merkitystä sillä, sijaitseeko tila keskustassa vai lähiössä asutuksen keskellä. Sijainti keskustassa lisää kokemuksen mukaan turvallisuutta. Asutuksen keskellä sijaitsevilla tiloilla voi syntyä jännitteitä naapuruston kanssa muun muassa melu- ja liikennehaittojen vuoksi. Islamilaisten yhteisöjen tilojen turvallisuusjärjestelyt vaihtelevat. Joidenkin yhteisöjen tiloissa turvallisuusjärjestelyt ovat lähes olemattomat, joissain turvallisuustoimia on suunnitellaan ja toteutetaan.

Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kohdistuu paljon uhkia, ja seurakunnan jäsenet ja johto ovat näistä hyvin tietoisia. Seurakunta on kehittänyt turvallisuustoimia suunnitelmallisesti vuosikymmenten ajan. Haasteena, että uhkat muuttuvat ja lisääntyvät, ja turvallisuustoimien ylläpitäminen vaatii yhä enemmän rahoitusta.

Uskonnollisten yhteisöjen ja poliisin välissä yhteistyössä on alueellisia eroja. Joidenkin poliisilaitosten alueella yhteistyötä tehdään ja se toimii hyvin, joillain alueilla yhteistyö on vähäistä tai sitä ei ole lainkaan.

Lisääntynyt vihapuhe vaikuttaa erityisesti naisten turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen. Vihapuhe lisää mediahuomioita ja yllyttää yksittäisiä henkilöitä tekoihin netin ulkopuolella. Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvilla teoilla haetaan usein huomiota. Poliittisen vihapuheen merkitys on suuri. Poliitikot ja päättäjät ovat roolimalleja. Kun he levittävät vihapuhetta, toimivat he esimerkkinä ja kannustajina muille.

Juutalaiset ja islamilaiset yhteisöt ovat tehneet useiden vuosien ajan ministeriöille esityksiä määrärahojen myöntämiseksi turvallisuustoimien parantamista varten. Rahoitusta on myönnetty Helsingin juutalaiselle seurakunnalle. Vuonna 2019 rahoitusta myönnettiin 300 000 euroa, samoin vuonna 2020 ja 2021.

Kansalaisyhteiskunnan näkyvä tuki uskonnollisten yhteisöjen tiloille, joihin kohdistuu uhkaa ja ilkivaltaa, on tärkeä tiloja käyttävien turvallisuuden tunteen kannalta. Tuki on osoitus yhteiskunnalta siitä, että uhkailun kohteeksi joutunutta yhteisöä tuetaan eikä sitä jätetä yksin.

2.2.1 Viranomaisten ja uskonnollisten yhteisöjen välinen yhteistyö

Poliisin ja uskonnollisten yhteisöjen tiloista vastaavien välillä tehtävässä yhteistyössä on suuria alueellisia eroja. Työryhmä kuuli asiantuntijana Helsingin poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan poliisia. Helsingissä poliisi pyrkii olemaan kaikkiin rukoushuoneisiin yhteydessä ja toivoo, että poliisiin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Kuntien rajat vaikuttavat yhteistyöhön, ja siirryttäessä Helsingistä Vantaan ja Espoon puolelle erot poliisin ja uskonnollisten yhteisöjen välissä yhteistyössä ovat suuria. Helsingin poliisilaitos saa paljon yhteistyötä koskevia pyyntöjä uskonnollisilta yhteisöiltä Vantaalta ja Espoosta. Yhteistyö ei ole kuitenkaan mahdollista yli kuntarajojen.

Turussa poliisin ja yhteisöjen välinen yhteistyö toimii kokemusten mukaan hyvin. Turun kaupunki on tukenut yhteistyötä uskonnollisten yhteisöjen kanssa, josta esimerkkinä mainittiin monikulttuurisuustyöryhmän työ.

Uskonnollisten yhteisöjen näkökulmasta yhteistyön haaste on, että poliisilaitoksella yhteistyöhön nimetty henkilö voi vaihtua useinkin, ja tällöin yhteistyöhön tulee aina katkos ja yhteistyö joudutaan aloittamaan uudestaan alusta. Puutteet lähipoliisitoiminnassa vaikuttavat uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuteen. Myös poliisissa ongelma on tunnistettu. Poliisissa on kuitenkin edelleen paljon niitä, jotka eivät ymmärrä ennalta estävän työn tärkeyttä, ja työhön on vaikea rekrytoida poliiseja. Poliisiorganisaation sisällä henkilöstön liikkuvuus on suurta.

Esille tullessiin turvallisuusongelmiin on pyritty puuttumaan. Usein ongelma on sellainen, että poliisi voi vaikuttaa siihen vain vähän ja kaupungin viranomaisten tulisi hoitaa asia kuntoon. Poliisi välittää tietoa turvallisuusongelmista kaupungin edustajille. Esimerkkinä ongelmista, joita poliisi ei voi ratkaista, ovat esimerkiksi liikenteeseen liittyvät ongelmat ja kameravalvonta.

Uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvalla uhkailulla haetaan usein julkisuutta. Siksi esimerkiksi kameravalvonnalla ei ole aina tekoja hillitsevää vaikutusta.

Islamilaisten yhteisöjen tilat saattavat sijaita vanhoissa rakennuksissa, joita ei ole suunniteltu suurten yleisömaarien kokoontumiseen. Tilat ovat usein ahtaita ja niiden sijainti ja käyttötarkoitus ei ole aina poliisin tiedossa. Tämä on ongelma tilanteissa, joissa jotain poikkeavaa tapahtuu. Tieto tilasta voi tulla esille vasta esimerkiksi suurten yleisötilaisuuksien yhteydessä liikenteeseen liittyvissä ongelmissa. Jos poliisilla on tieto tilasta ja siitä, että siellä kokoontuu suuri joukko ihmisiä, se laitetaan kenttäjohtojärjestelmään. Tällöin viranomaisilla on tieto erityistä huomiota vaativista kohteista, joissa on paljon ihmisiä, ja poistumiseen liittyvät asiat voidaan hoitaa paremmin.

Tilojen töhriminen on ongelma. Töhrijät pyritään saamaan vastuuseen teoistaan, mutta se on usein vaikeaa. Kameravalvonnasta ei ole aina hyötyä, sillä tekijät tietävät kameroiden sijainnin ja peittävät kasvonsa ja muut tuntomerkinsä. Kameroiden kuvaama materiaali ei myöskään ole aina riittävän selvää. Kameravalvonnan kustannukset ovat alentuneet, mutta aineiston käsittely on kallista.

Yhteistyötä juutalaisten seurakuntien turvallisuuden parantamiseksi on tehty kauan ja siihen liittyvät menettelyt ovat vakiintuneet. Esimerkiksi Helsingin poliisissa on yhteistyötä varten nimetty yhdyshenkilö valvonta- ja hälytystoiminnasta. Helsingin juutalainen seurakunta on tuonut voimakkaasti esille netissä leviävän antisemitistisen vihapuheen lisääntymisen. Tämä vaikuttaa seurakunnan jäsenten turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen.

Poliisin näkökulmasta kirkon ja poliisin välinen yhteistyö toimii hyvin. Kirkko on tehnyt turvallisuus- ja pelastautumissuunnitelmat. Kuitenkin kirkon ja poliisin välistä ruohonjuuritason tehtävää yhteistyötä voitaisiin tiivistää edelleen. Kirkkoa koskevat samat turvallisuusongelmat ja -haasteet siitä huolimatta, että kirkon infrastruktuuri on paremmalla tasolla. Turvallisuuden kannalta keskeinen etu on, että kirkon rakennukset on suunniteltu tätä tarkoitusta varten.

2.3 Suositukset uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden ja turvallisuustilanteen seurannan kehittämiseksi

Kaupungin viranomaisten kanssa tehtävä yhteistyö on turvallisuusasioissa keskeistä. Suomen Kuntaliiton tulisi kannustaa poliisia ja kuntia yhteistyöhön uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Esimerkki hyvästä käytännöstä Helsingin poliisilaitoksen tekemä yhteistyö sekä Turun kaupungin muslimityöryhmä.

Poliisin ja uskonnollisten yhteisöjen tiloista vastaavien välillä tulisi olla enemmän koordinoitua yhteistyötä kaikkien poliisilaitosten alueella.

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen sijainti ja käyttötarkoitus tulisi olla poliisin tiedossa. Tieto siitä, että tilassa voi olla paljon ihmisiä, on tärkeä jos tilassa tai sen ympäristössä tapahtuu jotain poikkeavaa. Kun poliisille toimitetaan tieto tilasta, voidaan se liittää poliisin kenttäjohtojärjestelmään ja ottaa tarvittaessa huomioon.

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuutta voidaan lisätä hyvällä lukituksella, poistumisteiden selkeällä merkitsemisellä ja esteettömyydellä sekä harjoittelemalla säännöllisesti toimintaa erilaisissa tilanteissa. Rakenteelliset uudistukset vaativat rahoitusta, mutta esimerkiksi esteettömyys ei maksa mitään. Koulutus ja tietoisuuden lisääminen on tärkeää.

Netissä leviävän vihapuheen torjunta on tärkeä osa uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden parantamista. Netissä leviävä väkivallalla uhkailu ja viha vaikuttavat siihen, miten uskonnollisten yhteisöjen jäsenet uskaltavat harjoittaa uskontoaan ja siten uskonnonvapauden toteutumiseen käytännössä. Vihapuheen torjuntaa tulee tehostaa ja lisätä viranomaisten tietoa, tietoisuutta ja ymmärrystä uskontoihin kohdistuvasta ja uskontojen välisestä vihapuheesta.

3 Koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittäminen

Työryhmän tehtävänä oli laatia suunnitelma siitä, miten turvallisuutta tulisi parantaa koulutuksella, toteuttaa koulutus ja antaa tämän perusteella suosituksia tulevasta koulutuksesta.

Työryhmän työhön ja suunnitellun koulutuksen toteuttamiseen vaikutti koronapandemia. Työryhmä valmisteli koulutuspäivän, jonka kohderyhmänä oli islamilaiset yhteisöt. Tätä perusteltiin sillä, että näiden turvallisuustoimet vaativat eniten kehittämistä. Valmistelun aikana päädyttiin siihen, että koulutus järjestettäisiin yhden päivän mittaisena etäkoulutuksena. Kouluttajaksi valittiin Faith Associates -järjestöjen edustaja. Faith Associates on vuonna 2004 Britanniassa toimintansa aloittanut ei-uskonnollinen järjestö, joka tukee etnisiä, uskonnollisia vähemmistöjä tarjoamalla tutkimustietoa, koulutusta ja opastusta. Järjestö kouluttaa moskeijoita turvallisuusasioissa ja on tekee aiheeseen liittyen kansainvälistä yhteistyötä muun muassa EU-maissa.

Koulutukseen ilmoittautui vain vähän osallistujia, eikä koulutusta tästä syystä voitu järjestää. Seuraavassa on kuitenkin kuvattu koulutuspäivän ohjelmaa tavoitteena, että sitä voidaan mahdollisesti hyödyntää jatkossa koulutusta suunniteltaessa. Kutsu koulutukseen ja ohjelma ovat raportin liitteessä 2.

3.1 Suunnitellun koulutuspäivän sisällöstä

Koulutuksen kohderyhmä oli islamilaiset yhteisöt, joiden tarve kehittää turvallisuustoimia arvioitiin työryhmän toimesta suurimmaksi.

Koulutuksen tavoitteena oli korostaa suunnitellun ja organisoidun turvallisuustyön merkitystä. Työryhmän työskentelyn aikana tuli usein esille, että teknisen valvonnan, kuten kameroiden, merkitys nähtiin suurena. Kuitenkin työryhmän kuultavana ollut poliisi toi esille, että kameravalvonnan varaan ei turvallisuutta voida jättää. Kameroiden kuva on usein epäselvää, ja tekijät osaavat väistää kameroita ja peittää itsensä niin, että kameran kuvasta henkilön tunnistaminen on vaikeaa. Lisäksi tavoitteena on ennalta ehkäistä turvallisuusongelma mahdollisimman hyvin, sillä jo toteutuneen rikoksen tai muun häiriön

vaikutusten korjaaminen vie aikaa ja on työlästä. Lisäksi toteutuneet teot vaikuttavat ihmisten turvallisuuden tunteeseen tavalla, jota on vaikea korjata.

Koulutuksessa oli tarkoitus käsitellä uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvia uhkia, niiden tunnistamista ja arviointia. Riittävät ja ajantasalla olevat turvallisuustoimet perustuvat siihen, että yhteisö tunnistaa uhkat ja suunnittelee turvallisuustoimet tähän tietoon perustuen. Kun uhkat on tunnistettu, niiden kehitystä ja muuttumista voidaan seurata säännöllisesti ja tarkistaa turvallisuustoimia tämän mukaisesti.

Koulutuksessa korostettiin johdon keskeistä vastuuta. Johto luo edellytykset turvallisuustoimille. Johto vastaa turvallisuudesta osana kokonaisuutta ja siitä, että turvallisuustoimet on organisoitu ja suunniteltu. Turvallisuustoimista vastaava raportoi säännöllisesti johdolle turvallisuustilanteista, muutoksista ja mahdollisista muista seikoista, jotka tulee ottaa huomioon.

Vaikka tekniikka tuo mahdollisuuksia turvallisuustoimien järjestämiselle, on ihmisten osaaminen ja asiantuntemus edelleen keskeistä. Turvallisuudesta vastaavaa henkilökuntaa ja vapaaehtoisia tulisi kouluttaa säännöllisesti. Vapaaehtoiset ovat tärkeä resurssi turvallisuustoiminnalle. Suunnitelmallisella vapaaehtoisten rekrytoinnilla, koulutuksella ja heidän motivaationsa ylläpitämisellä saadaan turvallisuustyöhön resursseja ja myös koulutetaan tulevia osaajia turvallisuustyöhön.

Raportin luvussa viisi esitellään ehdotus turvallisuuskäsikirjaksi, ja se antaa myös hyvän lähtökohdan turvallisuuskoulutuksen suunnittelulle jatkossa.

3.2 Työryhmän työssä esille nousseet koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittämistarpeet

Säännöllinen ja jatkuva koulutus on keskeistä turvallisuustoiminnassa. Koulutuksessa tulisi ottaa huomioon erilaiset uhkatilanteet ja niihin reagointi. Yhteisöjen välillä on eroja siinä, miten riskiarviointia tehdään ja miten uhkia arvioidaan. Turvallisuusviranomaisten tuki uhkien ja riskien arvioinnissa olisi hyödyllistä ja sitä myös toivottiin uhkia koskevan kyselyn perusteella.

Yhteisöjen jäseniä tulisi kannustaa havainnointiin ja ilmoittamaan matalalla kynnyksellä tavallisuudesta poikkeavista havainnoista. Tätä voitaisiin edistää järjestämällä säännöllisesti tietoisuuksia yhteisön jäsenille. Havainnoista ilmoittamista tukisi menettelyjen luominen tätä varten, ja tiivis ja suunnitelmallinen yhteistyö viranomaisten kanssa. Helsingin juutalainen seurakunta kannustaa jäseniään havaintojen tekemiseen ja niistä

ilmoittamiseen. Eräissä maissa on kehitetty ja otettu käyttöön appeja, joilla tiedon voi välittää suoraan poliisille.

Vapaaehtoiset muodostavat merkittävän resurssin uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustoiminnalle. Vapaaehtoisten muodostama resurssi on tärkeää, sillä turvallisuustoimet vaativat resursseja, joita varsinkin islamilaisilla yhteisöillä on vähän ja juutalaisilla yhteisöillä ei ole riittävästi uhkaan nähden.

Hyvänä käytäntönä voidaan pitää Helsingin juutalaisen seurakunnan toimintaa vapaaehtoiisiin liittyen. Seurakunta rekrytoi muutaman kerran vuodessa uusia vapaaehtoisia. Nämä saavat koulutusta ennen kun voivat ryhtyä käytännön työhön. Kenttäkokemuksen jälkeen osa jatkaa esimieskoulutukseen, osa kouluttajiksi. Koko ryhmää testataan koko ajan ja harjoituksia pidetään viikoittain.

Uskonnollisten yhteisöjen tulisi huolehtia siitä, että he kasvattavat kouluttajia yhteisön jäsenistä. Kouluttajilla tulisi olla sekä riittävästi koulutusta turvallisuusasioista että käytännön kokemusta, jonka pohjalta he ymmärtävät, millaista on toimia uskonnollisessa yhteisössä verrattuna esimerkiksi järjestyksenvalvontaan metrossa.

3.3 Suositukset koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittämiseksi

Yhteisöjen tulisi järjestää säännöllisesti koulutusta ja harjoituksia turvallisuusasioista asian kannalta keskeisille henkilöille.

Osa koulutuksesta tulisi olla tulevien kouluttajien koulutusta. Nämä voisivat jatkossa toimia kouluttajina yhteisössä.

Vapaaehtoisia tulisi rekrytoida säännöllisesti, kouluttaa ja ylläpitää heidän kiinnostustaan ja motivaatiota turvallisuusasioihin. Vapaaehtoisista voidaan kouluttaa turvallisuusosaajia, jotka jatkossa ottavat vastuuta turvallisuustoimista.

Turvallisuuteen liittyviä pelastus-, poistumis- ja uhkaavaan henkilöön liittyviä harjoituksia tulisi järjestää säännöllisesti.

4 Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuustoimintojen organisointi, johtaminen ja ohjeistus

4.1 Turvallisuustoimintojen organisointi ja johtaminen

Uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustoiminnot on organisoitu eri tavoin ja eri uskonto-kuntien välillä on suuria eroja. Turvallisuusosaamisessa on suuria eroja, ja ne heijastuvat turvallisuustoimintojen organisointiin. Evankelisluterilaisen kirkon turvallisuustoiminta on organisoitu hyvin ja lainsäädännön velvoitteet huomioon ottaen. Juutalainen seurakunta on kehittänyt turvallisuustoimia vuosikymmenten ajan, sen turvallisuusosaaminen on erittäin hyvällä tasolla ja työtä tuetaan kansainvälisellä yhteistyöllä. Islamilaisten yhteisöjen turvallisuustoimissa ja niiden organisoinnissa on joitain poikkeuksia lukuunottamatta runsaasti kehitettävää niin organisoinnin kuin osaamisenkin osalta.

4.1.1 Evankelisluterilainen kirkko

Evankelisluterilaisessa kirkossa turvallisuustoimintaa ohjaavat asiakirjat, jotka on laadittu keskushallinnon johdolla. Keskeisiä suunnitelmia ovat valmiussuunnitelma ja turvallisuus-suunnitelma. Valmiussuunnitelma sisältää ohjeistuksen vakavampiin uhkiin, mutta se sisältää myös toiminnan pienemmissä uhka- ja häiriötilanteissa. Turvallinen seurakunta 2017 -ohjeistus ohjaa käytännön työtä. Ohjeistukseen on koottu yhteen turvallisuusohjeet, jotka aiemmin olivat eri asiakirjoissa.

Toiminnan lähtökohtana on osallistujien ja henkilökunnan turvallisuus kaikissa tilanteissa. Kaikki turvallisuuden ulottuvuudet otetaan huomioon. Lainsäädäntö velvoittaa turvallisuustoimintaan monella tavalla, esimerkiksi kuluttajaturvallisuuslaki (riskien arviointi) pelastuslaki, työturvallisuuslaki, tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki. Fyysisen turvallisuuden takaamisessa ennakointi on keskeistä, ja riskien arviointi parantaa kykyä toimia. Riskiarviointien perusteella tehdään päätös toimien toteuttamisesta, esimerkiksi siitä, miten paljon henkilöstöä tulee olla paikalla erilaisissa tilaisuuksissa.

Riskiarviointi tehdään kirjallisesti säännöllisin väliajoin osana turvallisuusasiakirjaa. Ennakoinnissa ja riskien arvioinnissa otetaan huomioon tilaturvallisuus ja osallistujien turvallisuus, sekä matkalla tilaan että tilassa. Huomioitavia asioita ovat saavutettavuus,

esteettömyys, osallistujien yksilölliset ominaisuudet ja niihin liittyvät tarpeet, esimerkiksi lapset, vanhukset ja vammaiset. Määrän lisäksi ohjeistetaan, millaista osaamista henkilöillä tulee olla eri tilanteissa ja tilaisuuksissa.

Väkivallan uhkaa esiintyy joskus jumalanpalveluselämässä, eniten kuitenkin diakoniatoinnassa. Vapaaehtoisten perehdytys ja koulutus korostuvat. Lisäksi korostetaan huolellisuutta ja huolellisuusvelvoitetta. Tärkeimmät toimet tehdään aina etukäteen. Asiakirjoissa määritellään toimintaa yleisesti. Asiakirjojen liitteenä on eri suorituspaikkojen turvallisuusmääräykset, jotka pidetään ajan tasalla.

Vakavista vaaratilanteista ja onnettomuuksista tehdään aina sisäinen ilmoitus valvontaviranomaiselle, esimerkkinä työsuojelu ja työterveys. Ilmoitukset käsitellään määrätyn menettelyn mukaisesti.

Kameravalvonnan ja muun teknisen valvonnan ohella aina paikalla on myös kiinteistöhenkilökuntaa turvaamassa.

4.1.2 Juutalaiset seurakunnat

Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuustoiminnan kehittäminen käynnistyi 1970-luvulla ja 1990-luvulla se kehittyi voimakkaasti. Tällöin muodostettiin turvallisuusorganisaatiotoiminta ja ryhdyttiin rekrytoimaan toimintaan vapaaehtoisia ja palkattuja asiantuntijoita. Vuonna 2007 tapahtui merkittävä muutos, kun turvallisuuspäällikön tehtävä perustettiin.

Turvallisuusosaamista ylläpidetään koulutusohjelmilla ja tavoitteena on nykyaikainen, ammattimainen turvallisuustoiminta. Kriisinhallinta muodostaa oman kokonaisuuden, joka syntyi noin kymmenen vuotta sitten.

Turvallisuustoiminta on työtä seurakuntalaisten vuoksi ja sen varmistamiseksi, että nämä voivat tulla turvallisesti kohteisiin. Street awareness -koulutusta annetaan ja opastetaan, miten tehdään havainnot. Aina kun maailmalla tapahtuu jotain, seurakuntalaisten valppaus nousee. Osalle ympäristön havainnointi on elämäntapa, osalle havaintojen tekeminen ei ole jokapäiväistä.

Seurakuntavaltuusto on ylin päättävä elin turvallisuusasioissa ja se päättää turvallisuusbudjetista. Toimintaa ohjaa hallintoneuvosto, ja turvallisuuspäällikkö vastaa toiminnasta muuten poislukien viestintä ja poliittiset suhteet, jotka hoidetaan hallintotasolla. Turvallisuuspäälliköllä on sijainen ja tukena vapaaehtoisista muodostettu ryhmä. Seurakunta rekrytoi uusia vapaaehtoisia muutaman kerran vuodessa.

Helsingin juutalainen seurakunta korostaa yhteistyön merkitystä turvallisuustoiminnan kehittämisessä. Yhteistyötä tehdään kansainvälisellä ja pohjoismaisella tasolla. Viranomaisyhteistyössä poliisin kanssa tehtävä yhteistyö on keskeistä.

Turvallisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen vaatii huomattavasti taloudellisia resursseja. Rahaa tarvitaan muun muassa palkkoihin, koulutukseen sekä fyysiseen turvallisuuteen, kuten kameravalvontaan. Rahoitus perustuu vapaaehtosiin lahjoituksiin ja valtion tukeen. Seurakuntamaksu ei kata menoja, sillä kerätyt maksut kokonaisuudessaan menivät turvallisuuskustannuksiin. Valtion rahoituksen osalta haasteena on, että ensin täytyy olla rahoitusta turvallisuusorganisaation luomiseksi, vasta sen jälkeen saadaan valtiolta rahaa sen ylläpitämiseen.

Suomen toinen juutalainen synagoga ja seurakunta on Turussa. Alle sadan jäsenen seurakunnan ja synagogan toiminta ei ole yhtä laaja kuin Helsingissä, mutta turvallisuusongelmat ovat samat. Synagogassa järjestetään viikoittain jumalanpalveluksia ja seurakunta viettää juutalaisia juhlapäiviä.

Seurakunnan toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Myös turvapäällikkö, joka on saanut alan koulutusta, ja hänen varahenkilönä ovat hallintoneuvoston jäseniä. Seurakunta on vastikään uusinnut turva- ja pelastussuunnitelmansa. Turun juutalainen seurakunta ei ole saanut valtion tukea turvallisuutensa rahoittamiseen.

Juutalaisten kansainvälisten järjestöjen tuella seurakunta on uusinnut kamera- ja kulunvalvontansa. Rahoitusta odottaa edelleen satavuotiaan, katuja vasten olevan aidan uusiminen ja korottaminen nykyvaatimuksia vastaavaksi turva-aidaksi.

Turun seurakunnalla on kiinteä yhteys Lounais-Suomen poliisilaitokseen, jonne on nimetty oma yhteyshenkilö. Yhteistyötä tehdään myös Helsingin seurakunnan kanssa, jonka turvapäällikkö konsultoi tehtäviä ratkaisuja. Turun seurakunnalla on sopimus yksityisen turva-alan yhtiön kanssa, jonka järjestyksenvalvojat ovat paikalla isommissa tilaisuuksissa. Turussa toimii myös yhteistyö kristillisten ryhmien kanssa ja heidän koulutetut järjestyksenvalvojansa ovat paikalla jumalanpalveluksissa.

4.1.3 Islamilaiset yhteisöt

Suomessa on yksi moskeijaksi rakennettu rakennus, vuonna 1942 avattu tataariseurakunnan moskeija Järvenpäässä. Moskeijassa on ollut viimeisen kahden vuoden ajan turvallisuusongelmia, muun muassa ikkunoita on rikottu ja tarroja liimattu. Ongelmiin on reagoitu lisäämällä teknisiä ratkaisuja ja korjaamalla portti.

Tataariseurakunnan hallituksessa on isännöitsijä, jonka vastuulle kuuluu muun muassa turvallisuuskoulutus. Uuden Seelannin moskeijaiskujen jälkeen vartiointia on lisätty. Vapaaehtoistoiminta on tärkeää. Seurakunnalla ei ole käytössä kirjoitettua ohjeistusta turvallisuusasioihin liittyen. Ilmoituksia kannustetaan tekemään matalalla kynnyksellä havainnoista, mutta vain harva on yhteydessä poliisiin.

Resalatin Islamilaisessa Yhdyskunnassa Helsingissä on lisätty turvatoimia ISILin toiminnan vuoksi. Esimerkkeinä turvatoimista on uloskäyntien määrän lisääminen. Valtiolta haettiin rahoitusta tekniseen valvontaa, ja rahoitusta saatiinkin kameravalvontaan. Vapaaehtoisten lisäksi ovilla on vartioita, usein nuoria miehiä, jotka kouluttautuneet järjestysmiehiksi. Paloturvallisuus on yksi huolenaihe. Sprinklerit ovat kalliita, eikä niiden hankkimiseen ole ollut riittävästi resursseja.

Resalatisa hallitus on ylin päättävä elin ja yksi hallituksen jäsen vastaa turvallisuusasioista. Tähän tehtävään pyritään löytämään joku, jolle turvallisuusasiat ovat tuttuja. Koulutusta turvallisuusasioista ei ole järjestetty. Pelastustoimen edustajat ovat käyneet pari kertaa kouluttamassa tulipalojen sammuttamiseen liittyen. Pelastussuunnitelma on tehty.

Tampereen Islamin yhdyskunnan kahdessa rukoushuoneessa ei ole turvallisuustoimia. Turvallisuuteen liittyen ei ole palkattu henkilöitä, eikä ketään ole koulutettu turvallisuusasioissa. Hiljaista osaamista kerrotaan eteenpäin. Yhdyskunnan puheenjohtaja vastaa keskustan rukoushuoneesta turvallisuudesta kuten kaikesta muustakin. Hervannassa paikallinen seurakunnan jäsen hoitaa ja huolehtii. Teknistä valvontaa ei ole. Turvallisuustoiminta on lähinnä neuvontaa liittyen siihen, miten tilat pidetään auki ja miten ne suljetaan. Turvallisuuden kannalta ongelma ovat keski-ikäiset häiriköivät miehet. Rukoushuoneen käyttäjille kerrotaan uhkan tasosta ja ongelmista, ja ihmiset ovat valppaana. Kokoontumislupa on hankittu ja siinä on määritelty poistumistiet ja valaistus.

Suomen Islamilaisessa Yhdyskunnassa Helsingissä paloturvallisuusasiat olleet tärkeimpiä. Turvallisuustoimena vapaaehtoinen henkilö yöpyy rukoushuoneessa ja valvoo, että kaikki on kunnossa. Tätä käytäntöä on noudatettu jo noin 20 vuoden ajan. Turvallisuuteen liittyviä koulutuksia ei ole järjestetty mutta niitä on kuitenkin suunniteltu. Sammutusharjoituksia järjestetään ja sammuttamista harjoitellaan, tämä hyödyttää koko taloyhtiötä. Ulkoportti on kiinni öisin. Kameravalvontaa ei ole. Uuden Seelannin moskeijaiskun jälkeen valppaus lisääntyi. Hallituksen puheenjohtaja vastaa turvallisuustoiminnasta.

Turun Islamilaisessa yhdyskunnassa on tallentavat kamerat kaikissa tiloissa pois lukien naisten tilat. Ovet ovat aina lukittuna eikä ulkoa näy, miten sisään pääsee. Yhdyskunnan osoite on avoimesti netissä. Turvallisuuskoulutuksia on järjestetty mukaan lukien tietoturvallisuus. Turvallisuuteen liittyvä ennalta ehkäisevä työ on keskeistä, samoin yhteistyö paikallisten poliisien kanssa.

4.2 Suositukset turvallisuustoiminnan organisoimisen ja johtamisen kehittämiseksi

Uskonnollisten yhteisöjen tulisi huolehtia siitä, että turvallisuuden kannalta keskeiset lakisääteiset ja muut suunnitelmat ja ohjeet on laadittu, ne ovat ajan tasalla ja tilojen käyttäjien tiedossa. Suunnitelmien mukaiset harjoitukset tulisi toteuttaa säännöllisesti.

Uskonnollisten yhteisöjen tulisi huolehtia siitä, että turvallisuuteen liittyvät toiminnot on organisoitu ja vastuuhenkilöt on nimetty. Työnjako yhteisön johdon ja turvallisuustoiminoista vastaavan välillä tulisi olla selkeä. Uskonnollisen yhteisön johtajalla on vastuu kokonaisuudesta. Turvallisuustoiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa vastuuhenkilö. Organisoinnissa kannattaa tutustua hyviin käytäntöihin, esimerkkinä Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuustoiminnan organisointi.

Turvallisuustoiminnasta vastaavan henkilön tulisi raportoida säännöllisesti yhteisön johdolle turvallisuustilanteesta ja mahdollisista muutoksista sekä havainnoista.

Turvallisuustoiminnasta vastaavan henkilön säännöllisestä koulutuksesta tulisi huolehtia. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, että turvallisuusasioiden kanssa työskentelevät seuraavat kansainvälistä kehitystä ja ovat mukana kansainvälisessä yhteistyössä. Uudet kehityssuunnat näkyvät usein ensin muissa Euroopan maissa ja tulevat viipeellä Suomeen, ja kansainvälinen yhteistyö lisää mahdollisuuksia ennakointiin.

Turvallisuustoiminnasta vastaavan henkilön yhteystiedot tulisi ilmoittaa poliisille ja muille viranomaisille. Yhteistyötä edistää, jos turvallisuustoiminnasta vastaava henkilö toimii yhteyshenkilönä viranomaisiin päin.

Uusia vapaaehtoisia tulisi rekrytoida säännöllisesti mukaan turvallisuustyöhön ja nähdä nämä resurssina turvallisuustyössä.

5 Ehdotus turvallisuuskäsikirjaksi

Työryhmän tehtävänä oli laatia syntyneen aineiston pohjalta käsikirja uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuden parantamiseksi.

Käsikirjan valmistelun aluksi jouduttiin pohtimaan, mikä olisi turvallisuuskäsikirjan kohderyhmä. Tämä oli tärkeä kysymys, sillä uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustoimintojen väliset erot olivat suuria. Työryhmä pohti, tulisiko käsikirja kohdistaa niille, joilla turvallisuustoimet olivat jo varsin kehittyneitä vai niille, joiden turvallisuuteen liittyvä osaaminen ja toimet ovat vähemmän kehittyneitä. Työryhmä päätyi laatimaan esityksen uskonnollisen tilan turvallisuussuunnitelman malliksi. Mallin tuella on mahdollisuus tehdä kartotus uskonnollisen tilan turvallisuudesta ja tarvittavista toimista kattavasti ja systemaattisesti. Malli sopii kaikille uskonnollisille tiloille, se tukee sekä niitä, jotka ovat tehneet turvallisuustyötä jo pitkään, että niitä, jotka ovat vasta käynnistelemässä systemaattista turvallisuustyötä. Turvallisuussuunnitelman malli on raportin liitteenä.

5.1 Uskonnollisen tilan turvallisuussuunnitelman malli -keskeinen sisältö

Turvallisuussuunnitelman aluksi esitetään perustiedot, kuten milloin suunnitelma on laadittu ja milloin se päivitetään seuraavan kerran. Perustietoihin sisältyy myös tiedot henkilöstä, joka vastaavat turvallisuussuunnitelman laatimisesta ja ketkä ovat olleet mukana sen tekemisessä. Suunnitelman alkuun laitetaan myös tiedot siitä, kuka vastaa uskonnollisen tilan turvallisuudesta ja milloin ja kenen toimesta tilan käyttötarkoitus on ilmoitettu poliisille.

Seuraavaksi turvallisuussuunnitelmassa arvioidaan yhteisön tilaan kohdistuvat riskit. Nämä käydään läpi kattavasti, ja jokaisen osalta tehdään arvio riskin merkityksestä, onko se merkityksetön, vähäinen, kohtalainen, merkittävä vai sietämätön. Riskin merkitys arvioidaan tarkastelemalla samanaikaisesti riskin todennäköisyyttä ja seurauksien vakavuutta. Riskit on ryhmitelty toiminnallisiin riskeihin, ulkoisiin riskeihin ja sisäisiin riskeihin.

Tämän jälkeen laaditaan suunnitelma riskien vähentämisestä ja ennalta ehkäisemisestä sekä suunnitelma toiminnasta häiriötilanteessa.

Jos suunnitelmamalli käydään läpi ja täytetään asiankuuluvasti, pienessä ryhmässä kuulleen useampia yhteisön jäseniä, tulee tilan turvallisuustilanne kattavasti läpikäydyksi. Tilasta vastaavat ja tilan käyttäjillä on paljon osaamista ja asiantuntemusta liittyen tilan turvallisuuteen, ja heidän asiantuntemustaan ja kokemusta kannattaa hyödyntää suunnitelman laatimisessa.

Kun suunnitelma on laadittu, on tärkeää käydä se läpi yhteisön jäsenten kanssa. Yhteisön jokaisella jäsenellä tulisi olla tieto suunnitelman olemassaolossa ja toiminnasta, jota tilan käyttäjiltä edellytetään esimerkiksi kriisi- tai häiriötilanteessa. Niiden henkilöiden kanssa, joilla on vastuita turvallisuuteen liittyen, tulisi toimintaa käydä yksityiskohtaisemmin läpi.

5.2 Suositukset turvallisuussuunnitelman käyttöönottamiseksi

Työryhmä suosittelee, että turvallisuustyössä hyödynnetään liitteenä olevaa turvallisuussuunnitelman mallia. Ne uskonnolliset yhteisöt, joissa turvallisuustoimia on kehitetty jo pidempään, voivat hyödyntää toiminnassaan raportin liitteenä olevaa turvallisuussuunnitelmaa. Yhteisöt, jotka vasta aloittavat turvallisuustoimien suunnitelmallista kehittämistä, voivat tehdä sen hyödyntäen liitteenä olevaa käsikirjaa. Raportin liitteenä on myös turvallisuussuunnitelman täyttöohje.

Turvallisuussuunnitelman täyttämiseen tulisi osallistua useampi asian kannalta keskeinen henkilö. Näin suunnitelmassa tulee otetuksi huomioon erilaisia näkökulmia.

Suunnitelma tulisi tarkistaa säännöllisesti.

Turvallisuussuunnitelmassa kuvattua toimintaa tulee harjoitella säännöllisesti.

6 Turvallisuustoimien rahoitus

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus siitä, mitä turvallisuustoimien lisääminen vaatisi käytännössä. Työryhmän keskeinen havainto on, että turvallisuustoimien lisääminen käytännössä vaatisi rahoitusta, erityisesti islamilaisille ja juutalaisille yhteisöille.

6.1 Nykytila

Turvallisuustoimet ja niiden vahvistaminen edellyttävät turvallisuusosaamista, organisointia ja suunniteltua turvallisuustoimintaa sekä riittävää rahoitusta.

Suomessa evankelisluterilainen ja ortodoksinen kirkko rahoittavat toimintansa mukaan lukien turvallisuustoimet kirkon jäseniltä kerättävillä veroilla. Juutalaisten ja islamilaisten yhteisöjen jäsenet maksavat yhteisöilleen jäsenmaksua.

Islamilaisten yhteisöjen taloudellinen tilanne vaihtelee, mutta yleisellä tasolla voidaan todeta, että näillä on vain vähän varallisuutta eikä yhteisöjen jäseniltä voida kerätä suuria jäsenmaksuja. Edellä mainituista kolmesta uskonnollisesta yhteisöstä islamilaisten yhteisöjen tarve turvallisuustoimien kehittämiseen on suurin, mutta niillä on vähiten rahaa käytettävissä tätä varten.

Islamilaisilla yhteisöillä on varsin harvoin kiinteää omaisuutta, esimerkiksi kiinteistöjä, joista saadaan vuokra- tai muita tuloja. Muslimiyhteisöjen sosio-ekonominen asema on erilainen eri maissa, ja esimerkiksi Yhdysvalloissa muslimit ovat keskimäärin muuta väestöä varakkaampia. Suomessa näin ei ole, ja tästä syystä yhteisöjen kyky tukea yhteisöjen tiloja ja niiden turvallisuutta on vaatimattomampaa.

Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuustoiminnan ja -toimien kehittäminen ja ylläpito vaatii huomattavan paljon rahoitusta. Rahoitustarve on lisääntynyt erityisesti vuodesta 2015 eteenpäin, kun iskut synagogia kohtaan ovat lisääntyneet ja myös uhkat sekä uhkailu Helsingin synagogaa kohtaan lisääntyneet. Helsingin juutalaisen seurakunnan mukaan jäsenmaksuilla voitaisiin kattaa turvallisuustoimet, mutta tällöin rahoitusta muuhun toimintaan ei jäisi lainkaan. Turun juutalainen seurakunta ei ole saanut valtion rahoitusta turvallisuustoimia varten.

Raportin luvussa 1.2 on kuvattu, miten eräät muut maat tukevat uskonnollisia yhteisöjä rahallisesti. Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa avustuksia uskonnollisille yhteisölle. Avustukset ovat yleisavustuksia, jotka on tarkoitettu rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien toiminnan tukemiseen. Vuonna 2021 haettavana on 524 000 euroa. Avustuksia voidaan myöntää toimintaan tarkoitettuna yleisavustuksena, kokeilu-, käynnistämis-, tutkimus-, tai kehittämishankkeisiin tarkoitettuna erityisavustuksena tai investointiavustuksena.

Helsingin juutalainen seurakunta ja eräät islamilaiset yhteisöt ovat hakeneet rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja sisäministeriöltä turvallisuustoimien rahoittamiseen. Helsingin juutalaiselle seurakunnalle osoitettiin kertaluontoinen määräraha turvallisuustoimien parantamiseen vuonna 2015 Kööpenhaminan synagogaiskun jälkeen. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemällä rahoituspäätöksillä on vuonna 2019 myönnetty rahoitusta 300 000 euroa, samoin vuonna 2020 ja 2021. Resalat Islamilainen Yhdyskunta on saanut kertaluonteisesti rahoitusta kameravalvonnan kehittämiseen.

Työryhmä keskusteli työn aikana miten tulisi toimia tilanteessa, jossa valtio osoittaisi rahoitusta uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustoimien parantamiseksi. Alla on esitetty asioita, jotka voitaisiin ottaa huomioon rahoituksen jaossa käytettävänä kriteereinä.

6.2 Ehdotuksia asioista, jotka voidaan ottaa huomioon rahoituksen kohdentamisessa uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuustoimiin

Rahoitusta turvallisuustoimien parantamiseksi voisi hakea uskonnonvapauslaissa tarkoitettu¹, rekisteröitynyt uskonnollinen seurakunta tai yhdyskunta. Rahoituksen ulkopuolelle lähtökohtaisesti jäisivät tahot, jotka eivät ole rekisteröityneet tai ovat rekisteröityneet esimerkiksi kulttuuriyhdistyksiksi siitä huolimatta, että uskonnollinen toiminta olisi toiminnassa keskeistä. Rekisteröityminen rahoituksen hakemisen edellytyksenä voisi myös kannustaa rekisteröitymään, ja jo tällä hetkellä suurin osa uskonnollisista seura- ja yhdyskunnista on rekisteröitynyt. Rahoituksen hakeminen tulisi olla mahdollista myös silloin, kun säätiö omistaa tilat mutta rekisteröitynyt uskonnollinen seura- tai yhdyskunta vastaa toiminnasta.

Lähtökohtana tulee olla, että rahoitusta hakevan tahon tulee kunnioittaa ihmis- ja perusoikeuksia ja noudattaa perustuslain säädöksiä yhdenvertaisuudesta mukaanlukien

¹ Uskonnonvapauslaki (453/2003) 2 §

sukupuolten välinen tasa-arvo sekä noudatettava oikeusvaltion periaatteita. Toiminnassa on noudatettava syrjimättömyyden ja rasminvastaisen toiminnan periaatteita, sekä vihapuheen kieltoa. Toiminnan on oltava riippumatonta, voittoa tuottamatonta ja tapahtua Suomen alueella.

Tasa-arvolain (8.8.1986/609) 4 a § mukaan julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanossa (valtion komiteat, neuvottelukunnat ja vastaavat, kunnalliset ja kuntien väliset yhteistyöelimet pl. kunnanvaltuustot) tulee olla sekä miehiä että naisia kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Määräys koskee myös julkista valtaa käyttävien toimielinten hallintoneuvostoja, johtokuntia tai muita luotamushenkilöistä koostuvia johto- tai hallintoelimiä.

Työryhmä keskusteli siitä, tulisiko yllä olevaa säädöstä soveltaa myös uskonnollisten yhteisöjen johtoelimissä. Asiaan ei kyetty muodostamaan yhteistä kantaa. Asiassa nähtiin sekä hyvä puolia että haasteita. Säädöksen soveltaminen lisäisi naisten osallistumista toimintaan. Samalla esitettiin, että toimintaan halukkaita naisia on vähän, ja nämäkin usein jäävät toiminnasta pois jonkin ajan kuluttua.

Turvallisuustoiimiin myönnettävää rahoitusta tulisi käyttää uskonnollisen yhdyskunnan tai seurakunnan käytössä olevan tilan turvallisuutta parantavien toimien toteuttamiseen. Rahoitusta voitaisiin käyttää myös asiantuntija-avun hankkimiseen sekä turvallisuutta kehittävän ja parantavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kuitenkin enintään yhden vuoden ajaksi. Avustuksen saajan tulisi selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä. Rahoituksen saajan olisi sitouduttava käyttämään rahoitus myöntöpäätöksessä osoitettuun tarkoitukseen ja raportoivat rahoituksen käytöstä myöntäjän ilmoittamalla tavalla.

Rahoituspäätöksen valmistelussa tulisi hyödyntää turvallisuus- ja muiden asian kannalta keskeisten viranomaisten asiantuntemusta. Tätä tukisi se, että turvallisuusviranomaiset (esimerkiksi Suojelupoliisi ja Poliisihallitus) tekisivät säännöllisesti uhka-arvion uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvista uhkista. Tämä menettely on jo käytössä eräissä maissa. Uhka-arvion tekeminen edellyttää myös tilastollista aineistoa. Tällä hetkellä poliisin tilastot kattavat vain pienen osan uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuneista teoista, sillä rikosilmoituksia ei tehdä kattavasti.

Rahoituksen myöntämiseksi nimetty ministeriö julistaisi määrärahat haettavaksi. Hakemusten käsittelyssä otettaisiin huomioon viranomaisten tekemä uhka-arvio ja muut keskeiset seikat, ja hakemukset asetettaisiin tämän perusteella järjestykseen. Olisi tärkeää,

että hakumenettelyt ja periaatteet, joiden perusteella rahoitusta myönnetään, olisivat kaikkien tiedossa ja avoimia.

6.3 Suositukset turvallisuustoimien rahoituksen kehittämiseksi

Valtion tulisi tukea rahallisesti erityisesti niiden uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuden parantamista, joihin kohdistuu suurimmat uhkat ja joiden turvallisuustoimet vaativat rahoitusta erityisesti ottaen huomioon yhteisöjen mahdollisuus käyttää omia varoja turvallisuuden kehittämiseen.

Rahoitusta tulisi voida osoittaa myös silloin, kun yhteisö on vasta käynnistämässä turvallisuus. Tällä hetkellä valtion rahoituksen haasteena on, että ensin täytyy olla omaa rahoitusta turvallisuusorganisaation luomiseksi, vasta sen jälkeen saadaan valtiolta rahaa sen ylläpitämiseen. Julkisen vallan velvollisuus turvata uskonnonvapauden toteutuminen voidaan katsoa valtioneuvostonlakiin 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi välttämättömäksi ja perustelluksi syyksi, jonka perusteella valtioneuvoston voisi kattaa myös toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän niiden valtioneuvostonhakijoiden osalta, joilla ei ole taloudellista mahdollisuutta panostaa toimenpiteisiin omalla rahoituksellaan.

Valtion rahoituksen hakeminen tulisi olla mahdollista kaikille rekisteröityneille seurakunnille ja uskonnollisille yhdyskunnille. Rahoituksen hakemiseen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt tulisivat olla kaikkien tiedossa ja jaon tulisi perustua yhteisiin periaatteisiin ja kriteereihin.

7 Tiivistelmä: työryhmän suositukset

Suosituksset uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden ja turvallisuustilanteen seurannan kehittämiseksi

Kaupungin viranomaisten kanssa tehtävä yhteistyö on turvallisuusasioissa keskeistä. Suomen Kuntaliiton tulisi kannustaa poliisia ja kuntia yhteistyöhön uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Esimerkki hyvästä käytännöstä on Helsingin poliisilaitoksen tekemä yhteistyö sekä Turun kaupungin muslimityöryhmä.

Poliisin ja uskonnollisten yhteisöjen tiloista vastaavien välillä tulisi olla enemmän koordinoitua yhteistyötä kaikkien poliisilaitosten alueella.

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen sijainti ja käyttötarkoitus tulisi olla poliisin tiedossa. Tieto siitä, että tilassa voi olla paljon ihmisiä, on tärkeä jos tilassa tai sen ympäristössä tapahtuu jotain poikkeavaa. Kun poliisille toimitetaan tieto tilasta, voidaan se liittää poliisin kenttäjohtojärjestelmään ja ottaa tarvittaessa huomioon.

Uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuutta voidaan lisätä hyvällä lukituksella, poistumisteiden selkeällä merkitsemisellä ja esteettömyydellä sekä harjoittelemalla säännöllisesti toimintaa erilaisissa tilanteissa. Rakenteelliset uudistukset vaativat rahoitusta, mutta esimerkiksi esteettömyys ei maksa mitään. Koulutus ja tietoisuuden lisääminen on tärkeää.

Netissä leviävän vihapuheen torjunta on tärkeä osa uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuuden parantamista. Netissä leviävä väkivallalla uhkailu ja viha vaikuttavat siihen, miten uskonnollisten yhteisöjen jäsenet uskaltavat harjoittaa uskontoaan ja siten uskonnonvapauden toteutumiseen käytännössä. Vihapuheen torjuntaa tulee tehostaa ja lisätä viranomaisten tietoa, tietoisuutta ja ymmärrystä uskontoihin kohdistuvasta ja uskontojen välisestä vihapuheesta.

Suosituksset koulutuksen ja turvallisuusosaamisen kehittämiseksi

Yhteisöjen tulisi järjestää säännöllisesti koulutusta ja harjoituksia turvallisuusasioista aiheen kannalta keskeisille henkilöille.

Osa koulutuksesta tulisi olla tulevien kouluttajien koulutusta. Nämä voisivat jatkossa toimia kouluttajina yhteisössä.

Vapaaehtoisia tulisi rekrytoida säännöllisesti, kouluttaa ja ylläpitää heidän kiinnostustaan ja motivaatiota turvallisuusasioihin. Vapaaehtoisista voidaan kouluttaa turvallisuusosajia, jotka jatkossa ottavat vastuuta turvallisuustoimista.

Turvallisuuteen liittyviä pelastus-, poistumis- ja uhkaavaan henkilöön liittyviä harjoituksia tulisi järjestää säännöllisesti.

Suositukses turvallisuuatoiminnan organisoimisen ja johtamisen kehittämiseksi

Uskonnollisten yhteisöjen tulisi huolehtia siitä, että turvallisuuden kannalta keskeiset lakisääteiset ja muut suunnitelmat ja ohjeet on laadittu, ne ovat ajan tasalla ja tilojen käyttäjien tiedossa. Suunnitelmien mukaiset harjoitukset tulisi toteuttaa säännöllisesti.

Uskonnollisten yhteisöjen tulisi huolehtia siitä, että turvallisuuteen liittyvät toiminnot on organisoitu ja vastuuhenkilöt on nimetty. Työnjako yhteisön johdon ja turvallisuustoiminoista vastaavan välillä tulisi olla selkeä. Uskonnollisen yhteisön johtajalla on vastuu kokonaisuudesta. Turvallisuuatoiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa vastuuhenkilö. Organisoimisessa kannattaa tutustua hyviin käytäntöihin, esimerkkinä Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuustoiminnan organisointi.

Turvallisuuatoiminnasta vastaavan henkilön tulisi raportoida säännöllisesti yhteisön johdolle turvallisuustilanteesta ja mahdollisista muutoksista sekä havainnoista.

Turvallisuuatoiminnasta vastaavan henkilön säännöllisestä koulutuksesta tulisi huolehtia. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, että turvallisuusasioiden kanssa työskentelevät seuraavat kansainvälistä kehitystä ja ovat mukana kansainvälisessä yhteistyössä. Uudet kehityssuunnat näkyvät usein ensin muissa Euroopan maissa ja tulevat viipeellä Suomeen, ja kansainvälinen yhteistyö lisää mahdollisuuksia ennakointiin.

Turvallisuuatoiminnasta vastaavan henkilön yhteystiedot tulisi ilmoittaa poliisille ja muille viranomaisille. Yhteistyötä edistää, jos turvallisuustoiminnasta vastaava henkilö toimii yhteyshenkilönä viranomaisiin päin.

Uusia vapaaehtoisia tulisi rekrytoida säännöllisesti mukaan turvallisuustyöhön ja nähdä nämä resurssina turvallisuustyössä.

Suositukses turvallisuuasuunnitelman käyttöönottamiseksi

Työryhmä suosittelee, että turvallisuustyössä hyödynnetään liitteenä olevaa turvallisuusuunnitelman mallia. Ne uskonnolliset yhteisöt, joissa turvallisuustoimia on kehitetty jo pidempään, voivat hyödyntää toiminnassaan raportin liitteenä olevaa turvallisuusuunnitelmaa. Yhteisöt, jotka vasta aloittavat turvallisuustoimien suunnitelmallista kehittämistä,

voivat tehdä sen hyödyntäen liitteenä olevaa käsikirjaa. Raportin liitteenä on myös turvallisuussuunnitelman täyttöohje.

Turvallisuussuunnitelman täyttämiseen tulisi osallistua useampi asian kannalta keskeinen henkilö. Näin suunnitelmassa tulee otetuksi huomioon erilaisia näkökulmia.

Suunnitelma tulisi tarkistaa säännöllisesti.

Turvallisuussuunnitelmassa kuvattua toimintaa tulee harjoitella säännöllisesti.

Suosituks^{et} turvallisuustoimien rahoituksen kehittämiseksi

Valtion tulisi tukea rahallisesti erityisesti niiden uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuden parantamista, joihin kohdistuu suurimmat uhkat ja joiden turvallisuustoimet vaativat rahoitusta erityisesti ottaen huomioon yhteisöjen mahdollisuus käyttää omia varoja turvallisuuden kehittämiseen.

Rahoitusta tulisi voida osoittaa myös silloin, kun yhteisö on vasta käynnistämässä turvallisuustoimia. Tällä hetkellä valtion rahoituksen haasteena on, että ensin täytyy olla omaa rahoitusta turvallisuusorganisaation luomiseksi, vasta sen jälkeen saadaan valtiolta rahaa sen ylläpitämiseen.

Valtion rahoituksen hakeminen tulisi olla mahdollista kaikille rekisteröityneille seurakunnille ja uskonnollisille yhteisöille. Rahoituksen hakemiseen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt tulisivat olla kaikkien tiedossa ja jaon tulisi perustua yhteisiin periaatteisiin ja kriteereihin.

8 Liitteet

8.1 Liite 1: Uskonnollisen tilan turvallisuussuunnitelman malli

Tilan osoite:

Sisäänkäynti:

Hätänumero: 112

Hätänumeroon soittaessa ilmoita tilan käyttötarkoitus (uskonnollinen tila)

1. Turvallisuussuunnitelman laatiminen ja vastuut

Tämä turvallisuussuunnitelma on laadittu __. __. 20__

Suunnitelma päivitetään kokonaisuudessaan seuraavan kerran: 20__

Turvallisuussuunnitelman tekemisestä vastaa:

Turvallisuussuunnitelmaa ovat olleet tekemässä:

Yhteisön turvallisuusorganisaatioon kuuluvat seuraavat henkilöt (nimi, vastuualue, yhteystiedot)

Poliisille ilmoitettu tilan käyttötarkoitus (uskonnollinen tila): __. __. 20__ ilmoittaja:

2. Riskiarviot

Yhteisön riskiarvioinnissa on tunnistettu seuraavat riskit:

Riskienarviointi	Kuvaus	1 merkityksetön	2 vähäinen	3 kohtalainen	4 merkittävä	5 sietämätön
1. Toiminnalliset riskit						
1.1. Kiinteistöriskit	Kiinteistöriskeillä tarkoitetaan fyysiseen tilaan tai rakennukseen, jossa tila sijaitsee, liittyviä riskejä.					
1.1.1. Tulipalo						
• tulipaloriskejä aiheuttavat asiat						
1.1.2. Kiinteistön tai kiinteistötekniikan rikkoutuminen						
• lämmitys						
• vesi						
• sähkö						

Riskienarviointi	Kuvaus	1 merkityksetön	2 vähäinen	3 kohtalainen	4 merkittävä	5 sietämätön
1.1.3. Vaaralliset paikat ja rakenteet						
<ul style="list-style-type: none"> • tapaturman mahdollisuuden aiheuttavat rakenteet (esim. liian matalat kaiteet, putoamisen tai kaatumisen mahdollisuus, liukkaat pinnat, portaat) 						
<ul style="list-style-type: none"> • rikkoutuneet sähkölaitteet 						
<ul style="list-style-type: none"> • kiinteistön sisäilmaongelmat 						

Riskienarviointi	Kuvaus	1 merkityksetön	2 vähäinen	3 kohtalainen	4 merkittävä	5 sietämätön
• kosteusvauriot, home						
• sisäilmaongelmia aiheuttavat materiaalit						
• puhdistamattomat ilmanvaihtokanavat						
1.2. Yhteisön toimintaan liittyvät riskit						
• tulipaloriski toimituksissa						
• tapaturmariskit						
• tilan lukitus (onko ovien ja ikkunoiden lukitus kunnossa?)						
• poistumisreitit tiloista (onko esteettömät? Onko merkitty?)						

Riskienarviointi	Kuvaus	1 merkityksetön	2 vähäinen	3 kohtalainen	4 merkittävä	5 sietämätön
2. Ulkoiset riskit						
• häiriköt tai muu häiritsevä käytös tilan läheisyydessä						
• liikennejärjestelyt tilan läheisyydessä						
• heikko valaistus tai valaistuksen puuttuminen (tilan ulkopuolella)						
• tiloihin kohdistuva ilkivalta (esim. seinien töhriminen tai muu sotkeminen)						
• uhkailu (suullinen uhkailu, uhkauskirjeet tms.)						
• vihapuhe (some)						
• väkivalta, terrorismi						
• imago- ja maineriskit						

3. Riskien vähentäminen ja ennaltaehkäisy

3.1. Paloturvallisuus

Paloturvallisuusriskit arvioitu

Pelastussuunnitelma laadittu

Pelastusviranomaisen hyväksynyt pelastussuunnitelman

Poistumisharjoitus tehty

Sammuttimien käyttöharjoitus tehty

3.2. Kiinteistön tai kiinteistötekniikan rikkoutuminen

Kiinteistöhuolto puh. numero: _____

Ilmoitettu rikkoutumisesta tai vauriosta, pvm., ilmoittajan nimi, kenelle ilmoitettu

—
—
—

3.3. Vaaralliset paikat ja rakenteet

Riskikartoituksessa havaitut puutteet (havainto pvm., tehty korjausilmoitus pvm. tekijä, korjattu pvm. tekijä)

—
—
—

3.4. Yhteisön toimintaan liittyvät riskit

Kirjataan tähän millä tavoin ennaltaehkäistään kussakin toimintatilanteessa (toimitukset, juhlat, tapahtumat, matkat) mahdollisten onnettomuuksien syntymistä

—
—
—
—
—
—
—
—

3.5. Ulkoiset riskit

Kirjataan kunkin tunnistetun riskin perään, millä keinoin pyritään ennaltaehkäisemään riskin toteutuminen (ks. esimerkki - täyttöohje)

Ulkoiset riskit

- häiriköt tai muu häiritsevä käytös tilan läheisyydessä
- liikennejärjestelyt tilan läheisyydessä
- heikko valaistus tai valaistuksen puuttuminen (tilan ulkopuolella)
- tiloihin kohdistuva ilkivalta (esim. seinien töhriminen tai muu sotkeminen)
- uhkailu (suullinen uhkailu, uhkauskirjeet tms.)
- vihapuhe (some)
- väkivalta, terrorismi
- muu, mikä

3.6. Sisäiset riskit

Kirjataan kunkin tunnistetun riskin perään, millä keinoin pyritään ennaltaehkäisemään riskin toteutuminen (ks. esimerkki - täyttöohje)

- uhkailu yhteisön sisällä
- henkinen väkivalta yhteisön sisällä
- fyysinen väkivalta yhteisön sisällä
- seksuaalinen häirintä tai muu vastaava ahdistelu
- yhteisön jäsenen mielen järkkyminen, ääriajattelu

4. Toiminta häiriötilanteessa

HÄIRIÖTILANTEEN TOIMINTAKORTTI				
Toiminta häiriötilanteissa				
Toimintakortin vastuhenkilö: NN				
Toimintakortti laadittu/päivitetty : pp.kk.vvvv				
Toimintavaiheet järjestyksessä	Toimenpiteet	Toimintaohje	Kuka toimii (organisaatio, vastuhenkilö)	Toimenpide suoritettu (kuvaus toimenpiteestä ja päiväys)
1. Havainto tai häiriöstä tulee tieto	Ensihavainto, tieto tai arvio häiriön mahdollisuudesta ("heikko signaali").		Havaitsija / tiedon saaja	
2. Reagointi, ilmoittaminen, dokumentointi ja hälyttäminen	Ilmoita havainto / tieto / arvio vastuhenkilölle (ensi-ilmoitus) Hätätilanne: - siirrä henkilöt turvaan / suojaa henkilöt tilassa	<ul style="list-style-type: none"> <i>Hätätilanne: SOITA HÄTÄKESKUKSEEN 112</i> <i>Kiinteistön rikkoutuminen: SOITA KIINTEISTÖPÄIVYSTYKSEEN puh.</i> <i>Ei kiireellistä ilmoitustarvetta: Ilmoita asiasta vastaavalle yhteisön henkilölle / jätä kirjallinen ilmoitus sähköpostiin, ilmoituslaatikkoon tai vast.</i> <i>Yhteisön sisäiset turvallisuus-kysymykset: sovittava ennalta, keneen yhteys ja miten käsitellään Ilmoita aina lisäksi sovituille yhteisön vastuhenkilöille ja/tai johdolle.</i> <p><i>Henkilöiden ohjaaminen turvallisesti tiloista pois / tarvittaessa tiloihin suojautuminen/piiloutuminen tilanteesta riippuen /</i></p>	Havaitsija / tiedon saaja	

	Pikainen tilannearvio	<i>Vastuuhenkilö ja havaitsija/tiedon saaja tekevät arvion.</i>	Vastuuhenkilö NN	
3. Kiireelliset ensitoimenpiteet	Turvaa kriittiset kohteet häiriötilanteessa.	<i>Turvaa kriittiset kohteet (esim. tulvatilanteessa vesiarat kohteet). Kirjaa ne tähän ja niitä koskevat erityiset toimenpiteet ja vastuuhenkilöt.</i>	NN	
	Estä häiriön laajeneminen mahdollisuuksien mukaan.	<i>Kirjaa toimenpiteet.</i>	NN	
	Dokumentoi havainto/tieto	<i>Kirjaa mistä saatiin tieto tilanteesta? Minkälainen tieto? Ilmoittajan tiedot? Havainnon / ilmoituksen päivämäärä, kellonaika? Tiedot havainnosta, tilanteesta?</i>	Havaittaja / tiedonsaaja	
4. Toiminnan organisointi ja häiriön vaikutusten arviointi (toimenpiteet tehdään tilanteen vaatimassa järjestyksessä).	Sovi johtovastuut, jos kyseessä on monta osapuolta koskeva häiriötilanne.	<i>Kirjaa tähän sovitut häiriötilannetta koskevat johtovastuut. Kirjaa yhteistyötahojen vastuuhenkilöt ja yhteystiedot:</i>	Vastuuhenkilö NN	

	Tarkenna häiriön vaikutukset ja kesto	<i>Tilanteen kesto, laajuus ja mahdollisesti sen aiheuttamat ympäristö- ja terveyshaitat, vahingot kiinteistöille, vaaratilanteet, vaikutukset toimintoihin ja resursseihin (esim. henkilökunta, koneet, laitteet) ja maineeseen, palveluihin ja asiakkaisiin ja muihin sidosryhmiin.</i>	Vastuuhenkilö / -henkilöt	
	Varmista häiriötilanteessa tarvittavat resurssit.	<i>Arvioi henkilötarve, varmista sijaiset, tilat, materiaalit mm. häiriön hallinnan kannalta.</i>	Johto	
5. Tiedotus ja toimintaohjeet	Tiedota ja anna toimintaohjeet organisaation sisällä sekä tarvittaville sidosryhmille. Koordinoi tiedotus.	<i>Koordinoitu, aktiivinen, riittävä tiedotus häiriötilanteessa. Suunnittele tiedotus tilanteen mukaan ennalta pohdittujen kriisiviestintäkäytäntöjen mukaisesti. Käytä tarvittaessa vaihtoehtoisia tiedotustapoja. Kirjaa häiriötilanteen erityiset viestintäkäytännöt tähän.</i>	Johto, vastuuhenkilöt NN	
6. Häiriön selvittäminen / korjaaminen	Selvitä häiriön syy ja mahdollisuuksien mukaan poista ongelma tai minimoi vaikutukset.	<i>Vaihtoehdot tilanteessa: 1) häiriö aiheutuu omasta toiminnasta, jolloin yhteisö voi itse pyrkiä poistamaan ongelman syyn 2) häiriö aiheutuu yhteisöstä riippumattomista syistä ja yhteisö ei voi poistaa häiriön syytä. Yhteisö voi pyrkiä minimoimaan vaikutukset. Kirjaa toimenpiteet.</i>	NN	

7. Toiminnan jatkaminen	Järjestä toiminta tavoitteiden mukaisesti	<i>Keskeytyykö toiminta, kuinka pitkäksi aikaa? Voidanko toimintaa jatkaa samoissa tiloissa? Mahdollinen väistötilatarve?</i>	Johto	
	Huolehdi henkilöstön jaksamisesta	<i>Huolehdi riittävistä varahenkilöistä, henkilöstön säännöllisestä ruokailusta, riittävästä levosta.</i>	Johto	
8. Häiriöstä toipuminen	Korjaa häiriön aiheuttamat vauriot	<i>Korjataan varuriot, vakautetaan toiminta, huolehditaan asianomaisten pyskososiaalisista tarpeista tilanteesta riippuen (keskustelu, terapia tms.)</i>	NN	
9. Tilanteen normalisointi	Palauta toiminta kohti normaalitilannetta	<i>Väliaikaisista toimenpiteistä luovutaan heti kun tilanne on ohi ja mahdollinen vika ja vahingot on korjattu. Kirjaa toimenpiteet, joiden avulla toiminta palautetaan kohti normaalia.</i>	NN	
	Tiedota tilanteen normalisoimisesta tarvittaville tahoille	<i>Suunnitelman mukaisesti ks. Kohta 5.</i>	NN	

	Tue henkilöstön palautumista häiriötilanteen jälkeen.	<i>Selvitä tarvittavat toimenpiteet. Hyödynnä käytettävissä olevia toimintamalleja, esim. työterveyslaitos yms.</i>	NN	
	Tee raportti häiriöstä ja sen hoidosta	<i>Tee häiriöstä raportti mahdollisia myöhempiä varautumistarpeista varten.</i>	NN	
10. Tilanteen arviointi	Järjestä tilanteen normalisoituessa arviointitilaisuus	<i>Arvioi onnistumiset häiriötilanteessa, tunnista kehitettävät kokonaisuudet. Tarkista uusien tietojen pohjalta toiminta, suunnitelmat ja kouluta henkilöstö.</i>	NN	
	Tee vahinkoarvio ja kustannusarvio	<i>Selvitä häiriön kokonaiskustannukset. Mahdolliset korvaukset haitan ja vahingon kärsijälle. Mahdolliset korvaukset haitan aiheuttajalta.</i>	NN	

5. Lisätietoja

www.kuntaliitto.fi/kuja

www.spek.fi/oppaat

<https://rikosentorjunta.fi/julkaisut>

6. Liitteet

Liite 1 - Turvallisuussuunnitelman täyttöohje

Liite 2 - Suunnitelman taulukot Excel-muodossa

Liite 1 – Turvallisuussuunnitelman täyttöohjeet

Tässä ohjeessa on selvitetty tarkemmin, millä tavoin turvallisuussuunnitelma tulisi täyttää ja laatia riskiarviot. Lisäksi mukana on tapauskohtaisia esimerkkejä

Turvallisuussuunnitelma on hyvä tulostaa erilliseksi kansioksi ja sijoittaa siten, että suunnitelma on aina helposti kenen tahansa paikallaolijan löydettävissä ja hyödynnettävissä myös hätätilanteissa.

1. Turvallisuussuunnitelman laatiminen ja vastuut

Täytä lomakkeeseen vaaditut tiedot.

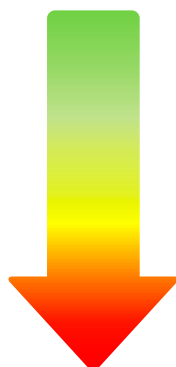
2. Riskienarviointi

Riskien ja vaarojen arviointi voidaan tehdä monella eri tavalla. Tärkeintä on saada nykytilanne arvioitua ja havaitut riskit tärkeysjärjestykseen. Näin voidaan aloittaa työ kriittisimmästä päästä ja edetä toimintaan vähemmän vaikuttaviin asioihin.

Riskiarvio voidaan yleisellä tasolla laatia arvioimalla vahingon haitallisuutta ja todennäköisyyttä.

Todennäköisyys	Seuraukset		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
Todennäköinen	3. Kohtalainen riski	4. Merkittävä riski	5. Sietämätön riski
Mahdollinen	2. Vähäinen riski	3. Kohtalainen riski	4. Merkittävä riski
Epätodennäköinen	1. Merkityksetön riski	2. Vähäinen riski	3. Kohtalainen riski

Toimenpiteiden priorisointi

- 1: Merkityksetön riski
 - Ei tarvetta toimenpiteille
- 2: Vähäinen riski
 - Tilannetta seurattava
- 3: Kohtalainen riski
 - Toimenpiteitä...
- 4: Merkittävä riski
 - Riskiä vähennettävä nopeasti
- 5: Sietämätön riski
 - Työt seis. Riski poistettava

3. Riskien vähentäminen ja ennaltaehkäisy

Esimerkki 3.5. ulkoiset riskit:

- häiriköt tai muu häiritsevä käytös tilan läheisyydessä
 - otettu yhteys poliisiin 27.4.2021
 - ilmoitettu taloyhtiölle 27.4.2021
 - keskusteltu yhteisön jäsenten kanssa yhteisesti 27.4.2021

- liikennejärjestelyt tilan läheisyydessä
 - ilmoitettu poliisille 22.9.2020
 - ilmoitettu kaupungininsinööri Möttöselälle 27.4.2021

- heikko valaistus tai valaistuksen puuttuminen (tilan ulkopuolella)
 - otettu yhteys isännöitsijään 27.4.2021
 - keskusteltu aluetoimikunnassa 28.4.2021

- tiloihin kohdistuva ilkivalta (esim. seinien töhriminen tai muu sotkeminen)
 - ilmoitettu poliisille 27.4.2021
 - ehdotettu aluetoimikunnalle yhteisen kameravalvontalaitteen hankkimista 27.4.2021

- uhkailu (suullinen uhkailu, uhkauskirjeet tms.)
 - keskusteltu yhteisön jäsenten kanssa yhteisesti 27.4.2021

- vihapuhe (some)
 - keskusteltu yhteisön jäsenten kanssa yhteisesti 27.4.2021

- väkivalta, terrorismi
 - keskusteltu yhteisön jäsenten kanssa yhteisesti 27.4.2021

- muu, mikä

Esimerkki 3.6. Sisäiset riskit

Esimerkki

- uhkailu yhteisön sisällä
 - NN uhkaili MM:ää 4.3. tilaisuuden jälkeen
 - MM kertonut uhkailusta jäsenille A,B ja C
 - Johto käsitellyt asian 7.3.
 - Järjestettiin keskustelu 10.3., jossa mukana NN ja MM
 - NN pyytänyt MM:ltä anteeksi ja luvannut ettei uhkailu tule toistumaan

- henkinen väkivalta yhteisön sisällä
 - kuten edellä riippuen kestoista
 - voi edellyttää ulkopuolista ratkaisijaa

- fyysinen väkivalta yhteisön sisällä
 - edellyttää ilmoitusta poliisille
 - käytävä läpi asianosaisten kanssa, ei hyväksyntää, ei kostoja, tekijällä rikosoikeudellinen vastuu

- seksuaalinen häirintä tai muu vastaava ahdistelu
 - edellyttää ilmoitusta poliisille
 - tekijällä rikosoikeudellinen vastuu
 - yhteisön estettävä hyväksikäyttöä mahdollistavat tilanteet

- yhteisön jäsenen mielen järkkäminen, ääriajattelu
 - edellyttää mahdollisesti ulkopuolista apua
 - tarvittavat ilmoitukset tehtävä viranomaisille (väkivaltainen radikalisoituminen poliisille, mielenterveysongelmat kunnan terveydenhuollolle)

4. Toiminta häiriötilanteessa

Yhteisön turvallisuudesta vastaavan / vastaavien tulee läpikäydä toimintakortti ja soveltuvin osin luonnosta hyväksikäyttäen laatia yhteisön toimintaan sopiva toimintakortti. Eri-
laisille tilanteille voi myös laatia erilaisen toimintakortin. Tärkeää on, että kuka tahansa voi
havaita nopeasti toimintakortista, mitä hänen tulee hätätilanteessa tärkeimpinä toimenpi-
teinä tehdä.

8.2 Liite 2: Kutsu ja ohjelma koulutukseen 22.5.2021

23.4.2021

Kutsu moskeijoiden ja rukoushuoneiden turvallisuuskoulutukseen

Sisäministeriö asetti 20.7.2020 työryhmän, jonka tehtävänä on parantaa uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuutta. Työryhmä järjestää koulutusta moskeijoiden ja rukoushuoneiden edustajille ja käyttäjille siitä, miten näiden tilojen turvallisuutta voidaan parantaa ja ylläpitää ja mitä työssä tulee ottaa huomioon. Koulutus järjestetään **22.5.2021 etäyhteydellä**. Rekisteröitymislinkki koulutukseen:

You are invited to a Zoom meeting.

When: May 22, 2021 10:00 Helsinki

Register in advance for this meeting:

<https://us02web.zoom.us/join/register/tZEsc-GuqzMpE9aJ2ROXCKqK4yf0ss94CwE>

Koulutuksen toteuttaa Mr Shaukat Warraich, Faith Associates UK. Koulutuksen ohjelman ovat valmistelleet ja suunnitelleet yhteistyönä Mr Warraichin kanssa työryhmän jäsenet Habiba Ali, Atik Ali, Afrah al Bayaty ja Abbas Bahmanpour. Muita muslimiyhteisöjen edustajia työryhmässä ovat Anas Hajjar ja Mustafa Kara.

Koulutuksen kieli on englanti.

Liitteenä on koulutuksen ohjelma. Lisätietoja koulutuksesta antavat Habiba Ali, Atik Ali, Afrah al Bayaty ja Abbas Bahmanpour.

Ilmoittautuneille lähetetään ennen koulutusta linkki koulutukseen

Ystävällisin terveisin, työryhmän puolesta

Tarja Mankkinen

Kehittämispäällikkö, sisäministeriö, työryhmän puheenjohtaja

Programme/ohjelma 22.5.2021

Rekisteröitymislinkki: <https://us02web.zoom.us/meeting/register/tZEsc-GuqzMpE9aJ2ROsXCKqK4yf0ss94CwE>

10.00 Opening words/ Tilaisuuden avaus

Understanding the threat/Millaisia uhkia kohdistuu uskonnollisten yhteisöjen tiloihin

Why leadership needs to plan /Miksi johdon tulee suunnitella turvallisuuteen liittyviä asioita

Building teams / Tiimit ja niiden kehittäminen

Theory of security/ Turvallisuusteoriaa

- Risk assessment and solutions/ Miten riskejä arvioidaan ja mitä voidaan tehdä niiden torjumiseksi

13.00 Lunch break/ lounastauko

16.00 End of the seminar/ Seminaari päättyminen

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi